Ազգ
Azg
armenian daily

23 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 2004 ՈՒՐԲԱԹ 9 (2934)

Խզվեց կապը Մարսի վրա գտնվող «Սփիրիտի» եւ Երկրի միջեւ

Երեկ Գրինվիչի ժամանակով ժամը 7.00-ից սկսած մինչեւ կեսգիշեր, երբ թերթը գնում էր տպարան, խզված էր մնում կապը Մարսի մակերեւույթին գտնվող ամերիկյան «Սփիրիտ» սարքի եւ ՆԱՍԱ-ի միջեւ: Մասնագետների գնահատմամբ, Մարսից Երկիր կարեւորագույն տեղեկություններ փոխանցող տիեզերական սարքի հետ կապի խզումը խիստ մտահոգիչ է եւ վկայում է առկա դժվարությունների մասին: Ճիշտ է, սարքը վերոհիշյալ ժամին ազդանշան էր ուղարկել Երկիր, թե ինքը «ողջ» է, սակայն միաժամանակ նշում էր, թե դժվարություն ունի հաղորդակցվելու: ՆԱՍԱ-ում գիտնականներից ոմանք ենթադրում են, որ մասնավորապես Ավստրալիայում տիրող վատ եղանակը կարող է լինել պատճառը կապի խզման, մինչդեռ ուրիշները ենթադրում են, որ դժվարությունները ծագել են սարքի սնուցման հասվածից: Հիշեցնենք, որ սարքը սնվում է արեւային էներգիայով:

Համենայն դեպս, եթե այսօր առավոտյան կապը չվերականգնվի, ապա ՆԱՍԱ-ն ստիպված կլինի դիմել տիեզերքում գտնվող այլ տիեզերակայանների օգնությանը:

Թուրք-հայկական հաշտեցման հանձնաժողովի գաղտնի հանդիպումը Երեւանո՞ւմ

Անդրանիկ Միհրանյանը որոշ պարզաբանումներ է տալիս լոնդոնյան հանդիպումից

ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ

Թուրք-հայկական հաշտեցման հանձնաժողովը (ԹՀՀՀ) երկարատեւ ընդմիջումից հետո հունվարի 12-14-ը հերթական հանդիպումն անցկացրեց Լոնդոնում: ԹՀՀՀ-ի 4 հայ անդամներից մոսկվաբնակ քաղաքագետ Անդրանիկ Միհրանյանը **«Ազգ»**-ի հետ հեռախոսազրույցում նշեց, որ այդ եւ խմբի նախկին հանդիպումները գաղտնի չեն եղել, ինչպես հաճախ ներկայացվում է հայկական մամուլում:

Լոնդոնյան հանդիպմանը թուրքական կողմից մասնակցել են 4 նոր անդամներ. Ահմեդ Էվինը, Էրսին Կալայջիօղլուն, Սուլե Քութը եւ Իլթեր Թուրանը: Փաստորեն ԹՀՀՀ-ի թուրքական կողմից մնացել են հիմնադիր անդամներից երկուսը՝ Ուստուն Էրգուդերը եւ Իլթեր Թուրքմենը, իսկ Էմին Մահիր Բալջիօղլուն հիմնադիր անդամ չէ, սակայն մասնակցել է նախորդ մի քանի հանդիպումների: Միհրանյանի ասելով, այսօրվա թուրքական կողմն ավելի շատ ներկայացնում է թուրքական քաղաքացիական հասարակության կարծիքը, քան Թուրքիայի պաշտոնական դիրքորոշումը: Մասնավորապես, այսօր ԹՀՀՀ-ում չկան Օզդեմ Սանբերկը եւ Գյունդուզ Աքթանը, ովքեր հայտնի էին որպես Ցեղասպանության փաստը կասկածի ենթարկողներ: Հայկական մամուլում հաճախ է գրվում, որ թուրքական կողմը ներկայացված է նախկին պետական պաշտոնյաներով, ովքեր ժխտում են ցեղասպանության փաստը, ասաց Միհրանյանը, հավելելով, որ նոր անդամները ոչ միայն չեն արտահայտում Անկարայի տեսակետները, այլեւ իրենք կարող են որոշակի ազդեցություն ունենալ Թուրքիայում հասարակական կարծիքի ձեւավորման վրա: Ուշագրավ է, որ Էմին Մահիր Բալջիօղլու հայրը զոհ է գնացել ԱՍԱԼԱ-ի գործողություններին, սակայն ինչպես նշեց Միհրանյանը, նա սկզբունքորեն կողմ է, որ համերաշխություն լինի հայ եւ թուրք ժողովուրդների միջեւ, չնայած անձնական ողբերգությանը:

Տես ♦ էջ 6

Թուրքիայում լույս է տեսել Չելեպյանի «Անդրանիկ»-ը

ՍՏԱՄԲՈՒԼ, 22 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Թուրքիայի «Փերի» հրատարակչությունը թուրքերենով հրատարակել է ամերիկահայ հայտնի կենսագիր Անդրանիկ Չելեպյանի «Անդրանիկ Փաշա» 450-էջանոց գիրքը, որում մանրամասնորեն նկարագրված է Զորավար Անդրանիկի կյանքն ու գործունեությունը, ինչպես նաեւ հայ հեղափոխական շարժումը: Գրքի բնագիրը հենց այդպես էլ վերնագրված է՝ «Զորավար Անդրանիկն ու հայ հեղափոխական շարժումը»:

Ինչպես հայտնում է «Մարմարա» օրաթերթը, գիրքը բաղկացած է 3 մասից: Գրքում տեղ են գտել նաեւ յուրաքանչյուր մասի մասնագիտությունը եւ աղբյուրների մասին տեղեկություններ: Վերջին էջերում զետեղվել են մեծ թվով պատմական լուսանկարներ՝ ներքեւում հայերեն ու թուրքերեն բացատրություններով:

Հրատարակիչները, մեջբերելով Անդրանիկ Օզանյանի խոսքերը, նշում են, որ գիրքը հրատարակվում է ի պաշտպանություն հետեւյալ սկզբունքի. «Նախ սովորիր, հետո քննադատիր, կընդունես կամ դեմ դուրս կգաս»: Հրատարակիչներն ընդգծում են, որ գրքի բովանդակությունը բանավեճի նյութ կարող է դառնալ:

Գիրքը թուրքերեն են թարգմանել Մարիամ Արփին եւ Նաիրի Արեգը:

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐ

Ինչո՞ւ է ձերբակալվել Թաթուլ Մանասերյանը

Հունվարի 15-ին Նյու Յորքի օդանավակայանում ձերբակալվել է ՀՀ Ազգային ժողովի պատգամավոր, «Արդարություն» խմբակցության անդամ Թաթուլ Մանասերյանը, որտեղից տեղափոխվել է Վիրջինիա նահանգի ներգաղթի ծառայության մեկուսարան: Մանասերյանի ձերբակալման պատճառը զուտ անձնական է:

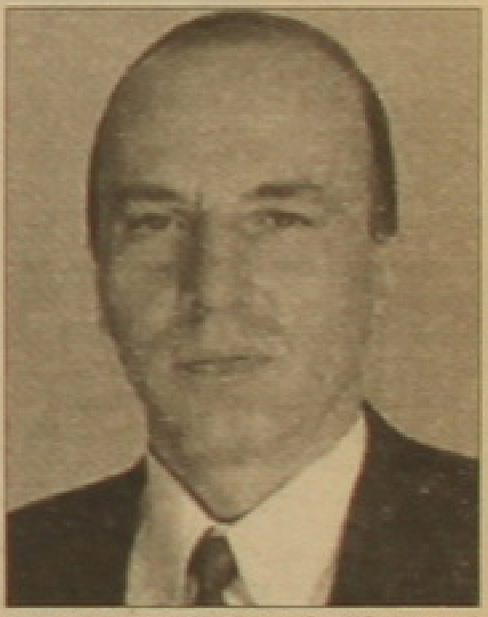

Մանասերյանի առաջին կինը՝ Նունե Սիմոնյանը եւ 18-ամյա որդին՝ Արմեն Մանասերյանը, երկուսն էլ ՀՀ քաղաքացիներ, բնակվում են Միացյալ Նահանգներում: Ձերբակալվածի եղբայրը՝ Արթուր Մանասերյանն «Ազգին» ներկայացրեց փաստաթղթեր եւ վկայեց, որ եղբոր ձերբակալությունը կազմակերպվել է նախկին կնոջ եւ որդու անմիջական միջամտությամբ:

1990 թ.-ին Թաթուլ Մանասերյանը եւ Նունե Սիմոնյանն ամուսնալուծվել են, որից հետո վերջինս լքել է երեխային եւ հեռացել անհայտ ուղղությամբ: 1997 թ. հոկտեմբերի 17-ին Սպանդարյանի շրջանային ժողդատարանի թիվ 2-659 վճռով Նունե Սիմոնյանը ճանաչվել է անհայտ բացակայող: Նոր բացակայության 7 տարիների ընթացքում երեխային խնամել եւ դաստիարակել է հայրը, ուստի խնդրել է դատարանից վճռով հաստատել ստեղծված իրավիճակը:

«Սպանդարյանի շրջանի ժողդատարանի վճռով (նախագահող դատավոր՝ Ե. Դանիելյան) հաստատված է, որ պատասխանող Նունե Սիմոնյանը 1990 թ.-ից բացակայում է հանրապետությունից, նրա գտնվելու վայրը հայտնի չէ, որի հետեւանքով էլ ճանաչվել է անհայտ բացակայող» եւ հաշվի առնելով նշված հանգամանքները, ինչպես նաեւ անչափահաս երեխայի կարծիքը, դատարանը նպատակահարմար է գտել երեխայի խնամքը եւ դաստիարակությունը հանձնել հորը՝ Թաթուլ Մանասերյանին:

1997 թ.-ի հոկտեմբերին անչափահաս Արմեն Մանասերյանին մայրն առեւանգել եւ իր հետ տարել է ԱՄՆ, ասաց ձերբակալվածի եղբայրը: Արթուր Մանասերյանը նշեց, որ այս տարիների ընթացքում եղբայրը հնարավորության դեպքում շփվել եւ կապի մեջ է եղել որդու հետ: Օրերս, ԱՄՆ մեկնելուց առաջ, երեխային էլեկտրոնային փոստով տեղեկացրել է, որ ժամանում է:

Օգտագործելով առիթը, նախկին կինը եւ որդին ԱՄՆ համապատասխան ծառայությունների օգնությամբ ձերբակալել են տվել նրան: Թաթուլ Մանասերյանը պետք է պարզաբանումներ տա իր ընտանեկան հարցերի վերաբերյալ:

Արթուր Մանասերյանը վստահ է, որ եղբայրն արդար է, եւ քանի որ որդին ԱՄՆ-ում բնակվում է Թաթուլ Մանասերյանի «գրին» քարտով, նախկին կինը ցանկանում է երեխայի խնամքը վերցնել իր վրա, ինչը հնարավորություն կտա նույն «գրին» քարտի օգնությամբ օրինականացնել նրա (կնոջ) բնակությունն ԱՄՆ-ում: Ա. Մանասերյանն ասաց, որ եղբոր առաջին կինն ապօրինաբար է արտագաղթել ԱՄՆ:

Արթուր Մանասերյանն ասաց, որ եղբոր ձերբակալությամբ անմիջականորեն զբաղվում է ՀՀ արտաքին գործերի նախարարությունը: Նա նշեց, որ եղբոր անմեղությունը հաստատող բոլոր անհրաժեշտ փաստաթղթերը հանձնվել են արտգործնախարար Վ. Օսկանյանին:

«Ազգը» հետեւելու է այս արտասովոր պատմության հետագա զարգացումներին:

Թ. Հ.

Նոր համարանիշները միայն կհամալրեն պետավտոտեսչության կերակրատաշտը

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Հասարակական տրանսպորտի միջոցները կերթեւեկեն նոր՝ դեղին համարանիշներով: Նման որոշում է երեկ ընդունվել կառավարության նիստում: Խոսքը, ինչպես հայտնեց կառավարության աշխատակազմի ղեկավար-նախարար Մանուկ Թոփուզյանը, երթուղային տաքսիների մասին է, որոնք վերոնշյալ որոշման ընդունումից հետո պետք է նաեւ տարեկան մեկի փոխարեն երկու անգամ տեխզննում անցնեն: Ըստ նախարարի, այս որոշումը մի շարք դրական հետեւանքներ կունենա: Օրինակ՝ կնվազեն ավտոբուսային փոխադրումները, կբարձրանա մեքենաների շահագործման անվտանգությունը, կընդլայնվեն պետական վերահսկողության սահմանները:

Սա ըստ նախարարի: Սակայն եթե բացենք փակագծերը, ապա տեսանելի կլինի բոլորովին այլ պատկեր: Նման որոշման ընդունումը ընդամենը կոչված է հագուրդ տալու պետավտոտեսչության համակարգի աշխատակիցների երբեք չհագեցող ախորժակը եւ որեւէ դրական նշանակություն չի ունենա տրանսպորտի եւ ուղեւորների համար:

Տես ♦ էջ 2

«ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 27»

Վերաքննիչ դատարանն անփոփոխ թողեց դատավճիռը

ԵՐԵՎԱՆ, 22 ՀՈՒՆՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: ՀՀ քրեական ու զինվորական գործերով վերաքննիչ դատարանը (նիստը նախագահող՝ Սերժ Ավետիսյան, դատավորներ՝ Հենրիկ Տեր-Ադամյան, Արթուր Պողոսյան), այսօր հրապարակեց «հոկտեմբերի 27»-ի քրեական գործով դատավճիռը: Լսելով ամբաստանյալներին, հետազոտելով քրեական գործում եղած ապացույցները, դատարանը որոշեց անփոփոխ թողնել մայրաքաղաքի Կենտրոն եւ Նորք-Մարաշ համայնքների առաջին ատյանի 2003 թ. դեկտեմբերի 2-ի դատավճիռը, որով ահաբեկչական խմբի անդամներ՝ Էդիկ Գրիգորյանը եւ Աշոտ Կնյազյանը դատապարտվել են ցմահ, իսկ Համլետ Ստեփանյանը՝ 14 տարվա ազատազրկման:

1999 թ. հոկտեմբերի 27-ին ԱԺ նիստերի դահլիճում ահաբեկչական ակտ իրականացրած եւ ցմահ ազատազրկման դատապարտված՝ Նաիրի եւ Կարեն Հունանյանները, Դերենիկ Բեջանյանը, Հունանյանների քեռին՝ Վռամ Գալստյանը չէին բողոքարկել դատավճիռը:

Ամբաստանյալ Է. Գրիգորյանի պաշտպան Կ. Աղաջանյանը Արմենպրեսի թղթակցին հայտնեց, որ պատրաստվում է դատավճիռը բողոքարկել ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քրեական ու զինվորական գործերով պալատ: Դատավճիռը կբողոքարկի նաեւ Ա. Կնյազյանի եւ Հ. Ստեփանյանի պաշտպան Մ. Չիլինգարյանը:

Վերաքննիչ ատյանում դատավարությունը սկսվեց հունվարի 13-ին եւ ընդհանուր առմամբ կայացավ (ներառյալ դատավճռի հրապարակման օրը) չորս նիստ:

Կրթական բարեփոխումներ. կողմ եւ դեմ կարծիքներ

Հասարակությունը համակողմանի լրատվության կարիք ունի

Կրթությանը, մասնավորապես հանրակրթությանն առնչվող խնդիրներն օրեցօր ավելի ու ավելի մտահոգիչ են դառնում, քանի որ 1998 թվականից սկիզբ առած կրթական բարեփոխումները թեւակոխելով նորանոր փուլեր՝ բերում են դժվար լուծելի բազում հարցեր, որոնք ժամանակ առ ժամանակ առաջացնում են հասարակության արդար վրդովմունքը: Գոհունակություն արտահայտողների թիվն իրականում սակավ է, նույնիսկ՝ աննշան:

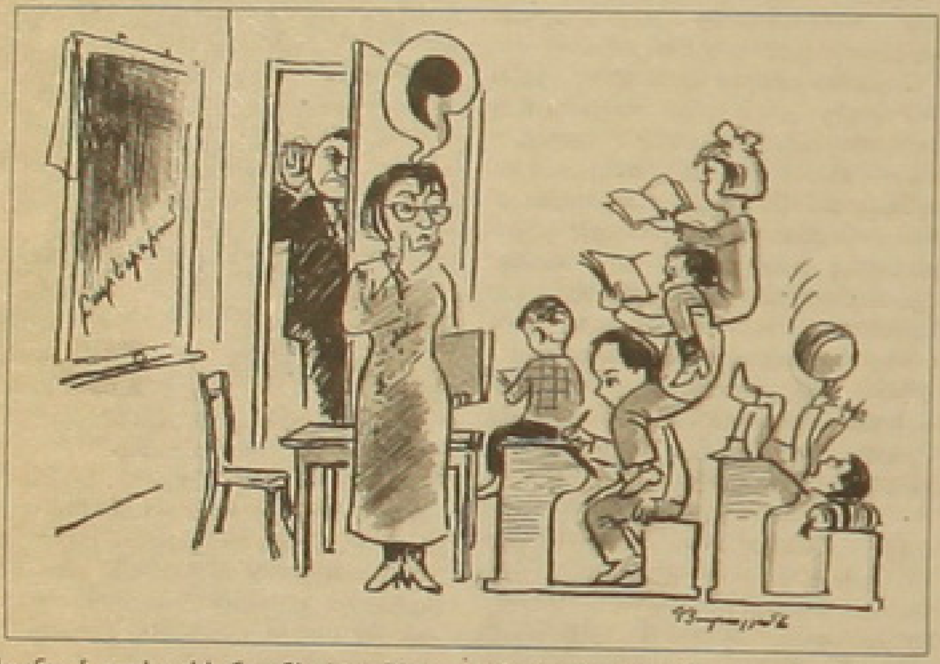

Համաշխարհային բանկի ֆինանսավորմամբ «Կրթության որակի եւ համապատասխանության» վարկային ծրագիրն այս տարի երկրորդ փուլ է մտնում, որի ընթացքում հանրակրթական դպրոցներում կմտցվի նոր կրթակարգ, կփոխվեն ուսումնական ծրագրերն ու գնահատման համակարգը: Նոր կրթակարգը առաջիկա օրերին կդրվի հասարակության քննարկմանը, իսկ մինչ այդ կրթական բարեփոխումների կենտրոնի պատվերով ԳԱԱ հայկական սոցիոլոգիական հետազոտությունների կենտրոնի տնօրեն **Գեւորգ Պողոսյանը** 2003 թվականի նոյեմբեր-դեկտեմբեր ամիսներին հանրապետության 5 մարզերում անցկացրել է սոցիոլոգիական հարցում, որի արդյունքները նա ներկայացրեց երեկ՝ Արմենպրեսի մամուլի սրահում հրավիրված ասուլիսում: Հարցմանը մասնակցել են պատահական ընտրված 100 դպրոցների 600 ուսուցիչներ, տնօրեններ, բարձր դասարանցիներ, ծնողներ եւ 160 փորձագետներ, որոնք արտահայտել են իրենց կարծիքը կրթական բարեփոխումների վերաբերյալ: Հարցվողների մոտ 65 տոկոսը բավարար չի համարել կրթական փոփոխությունների մասին տրվող լրատվությունը, ինչի կարիքը բավականին զգացվում է:

Բարեփոխումներից մեծ ակնկալիքներ ունեն հատկապես դպրոցի տնօրենները, որոնց համոզմամբ դրանք կհանգեցնեն կրթության որակի բարձրացման եւ ուսուցիչների սոցիալական վիճակի բարելավման: Իսկ ծնողներն ու աշակերտները կարծում են, որ բարեփոխումները, ըստ ամենայնի, կվատթարացնեն կրթության որակը: Նրանց թիվը կազմում է մոտ 12 տոկոս, 9 տոկոսի համոզմամբ կավելանա գործազրկությունը, իսկ 6 տոկոսն անհանգստացած է դպրոցների կրճատումից: Հարցվողների գերակշիռ մասը՝ 92 տոկոսը ուսուցչի աշխատավարձը համարում է խիստ ցածր ընտանիքի կարիքները հոգալու համար, ինչն էլ ուսուցիչներին ստիպում է զբաղվել այլ աշխատանքներով՝ մասնավոր դասեր տալով, տնամերձ հողամասը մշակելով եւ այլն: Բարեփոխումներին դեմ արտահայտվածները պնդում են, որ կրթական համակարգը դեռեւս պատրաստ չէր նման համարձակ քայլի, որ դրան պետք էր լրջորեն նախապատրաստվել: Դա, ըստ պրն Պողոսյանի, ստեղծում է անվստահության մթնոլորտ, որն անհրաժեշտ է վերացնել խնդրի համակողմանի լուսաբանմամբ: Առանձնակի դժգոհություն է արձանագրվել օպտիմալացման ընթացքից, քանի դրա իրականացումն ուղեկցվել է դպրոցի տնօրենների կամայական վերաբերմունքով, ինչն էլ առաջացրել է հասարակության արդարացի վրդովմունքը: Փորձագետների անցկացրած հարցազրույցների ժամանակ ուսուցիչները դժգոհել են դասարաններում աշակերտների թվի ավելացումից, պատճառաբանելով, որ դա ծանրաբեռնում է իրենց աշխատանքը, նվազեցնում արդյունավետությունն ու իջեցնում ուսման որակը: Ուսումնական ծրագրերի եւ դասաժամերի անհամապատասխանությունը, մեթոդական ձեռնարկների բացակայությունը եւս վնասում են ուսուցչի աշխատանքին: Գնահատման համակարգը համարվել է խիստ թերի, քանի որ իրականացվում է տվյալ դասարանի միջին գիտելիքները հաշվի առնելով:

Գիտության եւ կրթության նախարարության հանրակրթության վարչության պետ Նորայր Ղուկասյանը խոսեց բարեփոխումների ընթացքի, մասնավորապես օպտիմալացման հետեւանքով կրճատված ուսուցիչների հետ կապված խնդիրների մասին, հայտնելով վարկային ծրագրի առաջին փուլում կրճատվածների վերջնական թիվը՝ 3528: Երկրորդ փուլում, որը սկսվել է 2003-ի նոյեմբերից, կավելանան եւս 1500-ը: Պրն Ղուկասյանը չմոռացավ հիշեցնել, որ գրիպի համաճարակի պատճառով ձմեռային արձակուրդները մեկ շաբաթ շուտ սկսեցին, որի պատճառով դրանք այլեւս չեն երկարաձգվի: Այնպես որ, հունվարի 26-ին բոլոր դպրոցներում կվերսկսվեն դասերը:

ՌՈՒԶԱՆ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

Նոր համարանիշները միայն կհամալրեն պետավտոտեսչության կերակրատաշտը

Սկիզբը՝ էջ 1

Նախ՝ տեխնիկական զննման մասին: Գաղտնիք չէ, որ առանց կաշառքի ոչ մի ավտոմեքենայի համար ոչ մի ավտոտեսուչ չի տալիս տեխզննման քարտը: Մանուկ Թոփուզյանի հաղորդած այն տեղեկությունը, թե երկրորդ անգամ տեխզննում անցնելիս պետական տուրք չի մուծվելու, թույլ սփոփանք է միկրոավտոբուսի վարորդի համար: Ընդգծում ենք վարորդի, այլ ոչ թե երթուղին սպասարկող այսպես ասած գծատիրոջ համար, որը նմանատիպ բոլոր ծախսերը սովորաբար բարդում է վարորդի վրա:

«Ազգի» հարցին, թե չի՞ նախատեսվում տեխզննման անցկացումը անկախ կամ մասնավոր կառույցին հանձնելը, նախարարը բացասական պատասխան տվեց, ասելով որ դրա համար անհրաժեշտ կլինի օրենսդրական փոփոխություն: «Ի դեպ, նման հարց ընդհանրապես չի դրվում», նշեց Մանուկ Թոփուզյանը, մեկ անգամ եւս հաստատելով, որ պետավտոտեսչության կերակրատաշտին ոչ ոք հակված չէ ձեռք տալու:

Ակնհայտ է, որ միկրոավտոբուսների շահագործման անվտանգությունը չի բարելավվի անգամ եթե տարեկան ոչ թե երկու, այլ մի քանի անգամ տեխնիկական զննում անցնեն: Խնդիրը ոչ թե քանակն է, այլ թե ով է իրականացնում զննումը եւ ինչ ակնկալիքով: Չմոռանանք նաեւ, որ ճանապարհներին մեքենաների այսպես կոչված պետական վերահսկողությունն իրականացնում է դարձյալ նույն պետավտոտեսչությունը, չխորշելով իրենց իսկ կողմից տեխնիկական զննում անցած ավտոմեքենաների մեջ ինչ-ինչ թերություն հայտնաբերելուց եւ կաշառքի հերթական չափաբաժինը հափշտակելուց:

Ինչ վերաբերում է միկրոավտոբուսային երթուղիներում իբր ստվերի նվազեցմանը, ապա, ինչպես բազմիցս ենք գրել եւ հիմնավորել, այս խնդրի լուծման համար ոչ թե պետական համարանիշի գույնը պետք է փոխել, այլ ընդամենը ցանկություն դրսեւորել: Մեր հարցին, թե ներկայումս օրինական երթեւեկող միկրոավտոբուսների վրա փակցված են Երեւանի քաղաքապետարանի տարբերանշանները, եւ դրանք կարելի էր տարբերակել ապօրինի երթեւեկողներից, Մանուկ Թոփուզյանը պատասխանեց, որ դա իրեն չի արդարացրել: Նա բնականաբար չնշեց, որ դրա պատճառը դարձյալ համապատասխան պետական պաշտոնյաների ցանկության բացակայությունը կամ անզորությունն է: Պարզ է, որ դեղին համարանիշների դեպքում էլ սկզբունքը նույնն է լինելու, ինչ քաղաքապետարանի էլիպսաձեւ տարբերանշանների դեպքում է, եւ ստվերը նվազեցնելու իրական ցանկության դեպքում շատ հեշտ կլիներ տարբերակել օրինական եւ ապօրինի երթեւեկողներին: Այդ դեպքում ո՞րն է նոր համարանիշների գործածության անհրաժեշտությունը: Հիշու՞մ եք Վանոյի կրակմարիչների պատմությունը: Ամենայն հավանականությամբ, այս անգամ էլ մեկ այլ բարձրաստիճան պաշտոնյա է որոշել իրեն դրսեւորել տվյալ դեպքում համարանիշների «բիզնեսում»: Զարմանալի ոչինչ չկա, լավագույն ավանդույթները շարունակվում են, եւ մեր իշխանությունները շարունակում են պետական մտածողության նորանոր գլուխգործոցներ ստեղծել:

ԱՐԺԱՆԻ ԳՆԱՀԱՏԱՆՔ

Լավրենտի Բարսեղյանը «Տարվա մարդ»

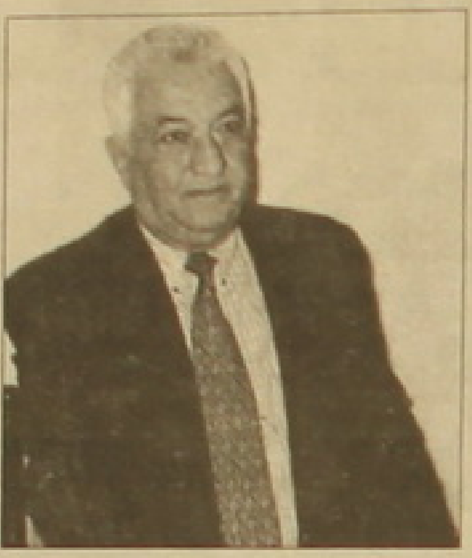

Ամերիկյան կենսագրական ինստիտուտի (ABI) հետազոտությունների միջազգային խորհուրդը Հայոց ցեղասպանության թանգարան-ինստիտուտի տնօրեն, պատմական գիտությունների դոկտոր Լավրենտի Բարսեղյանին շնորհել է «Տարվա մարդ-2003» հեղինակավոր կոչումը եւ պարգեւատրել «Փառքի ամերիկյան մեդալով»:

Ինչպես ասվում է Լ. Բարսեղյանին Ամերիկյան կենսագրական ինստիտուտի նախագահի հասցեագրած նամակում, ինստիտուտի խմբագիրների ղեկավար խորհուրդը բարձր է գնահատել նրա վաստակը եւ ձեռքբերումները հասարակության կյանքում կատարած ներդրումների գործում:

Ցանկալի կլիներ թանկացումներին համարժեք բարձրացնել աշխատավարձերն ու թոշակները

Նշեց աշխատանքի եւ սոցիալական հարցերի նախարարը

Աշխատանքի եւ սոցիալական հարցերի նախարար Աղվան Վարդանյանը երեկ ներկայացրեց կառավարության հաստատած անապահով ընտանիքների նպաստների հատկացման կարգի փոփոխությունները: Մասնավորապես ավելացել են ընտանեկան ամենամսյա նպաստները եւ նվազել միանվագ վճարները: Եթե անցյալ տարի դրանց հարաբերակցությունը եղել է 95 տոկոս եւ 5 տոկոս, ապա այս տարի՝ 97 տոկոս եւ 3 տոկոս: Բացի այդ, նվազեցվել է ընտանեկան նպաստ ստանալու համար անհրաժեշտ նվազագույն շեմը, 36-ից դառնալով 35 միավոր: Դա նախարարը պատճառաբանեց նրանով, որ եթե պահպանվեր 36 միավոր շեմը, ապա նպաստառուների ցուցակից դուրս կմնային շուրջ 15 հզ. թոշակառուներ եւ 8,5 հզ. երեխաներ:

Աղվան Վարդանյանը տեղեկացրեց նաեւ, որ բարձրացվել է նպաստի բազային չափը՝ 4 հզ. դրամից դառնալով 4,5 հզ. դրամ: Հավելավճարները բարձրացվել են տարբերակված ձեւով: Առավել անապահովները կստանան ավելի շատ: 35-38 միավոր ստացածների հավելավճարը 2 հզ-ից կդառնա 2,5 հզ. դրամ, իսկ 38-ից բարձր միավոր ունեցողների համար 3 հզ. դրամ: Թվային առումով ներկայացնելով պատկերը, աշխատանքի եւ սոցիալական հարցերի նախարարը հայտնեց, որ 2003 թ-ին պետբյուջեից ընտանեկան նպաստի համար հատկացվել է 12,2 մլրդ դրամ, իսկ այս տարվա բյուջեով նախատեսված է 16,1 մլրդ դրամ: Այդ համակարգում ընդգրկված են 141 հզ. նպաստառու եւ 41 հզ. միանվագ օգնություն ստացող ընտանիքներ: Այդ թվերը, Աղվան Վարդանյանի կարծիքով, էական փոփոխություններ չեն կրի նաեւ այս տարի:

Աշխատանքի եւ սոցիալական հարցերի նախարարը պատասխանելով այն հարցին, թե համատարած թանկացումների առնչությամբ ինչ քայլեր են ձեռնարկվում, ասաց, թե ցանկալի կլիներ, որ աշխատավարձերի եւ թոշակների բարձրացումները համարժեք լինեին, բայց «հնարավորությունները այդքան են»:

ԱՐՍ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

105 կետեր կառավարության միջոցառումների ծրագրից դուրս են մնացել

Կառավարության միջոցառումների 2003 թ.-ի ծրագրում ընդգրկված 385 կետերից 105-ը տարբեր պատճառներով հանվել են, իսկ մնացած միջոցառումները կյանքի կոչվել: Այս մասին երեկ տեղեկացրեց կառավարության աշխատակազմի ղեկավար-նախարար Մանուկ Թոփուզյանը: Ինչ վերաբերում է հանված հարցերին, ապա դրանցից 33-ը դուրս են եկել, որովհետեւ Ազգային ժողովում չեն ընդունվել համապատասխան օրենքներն ու օրենքների փոփոխությունները, 32-ի առնչությամբ հարցը կարգավորվել է այլ փաստաթղթով, իսկ 34-ի համար խնդիրը լրացուցիչ ուսումնասիրության կարիք ունի, եւս 6-ն էլ դուրս են մնացել ֆինանսական միջոցների անբավարարության պատճառով: Ըստ նախարարի, անցած տարվա դուրս մնացած հարցերից 34-ը կրկին ընդգրկվել է 2004 թ.-ի տարեկան միջոցառումների ծրագրում:

Ա. Մ.

Կհանդիպեն Մոսկվայի եւ Երեւանի գործարարները

ԵՐԵՎԱՆ, 22 ՀՈՒՆՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Փետրվարի 27-ին Ռուսաստանի մայրաքաղաքում կկայանա Երեւանի եւ Մոսկվայի գործարարների հանդիպում:

Ինչպես տեղեկացրեց Երեւանի առեւտրաարդյունաբերական պալատի նախագահ Կարեն Մարտիրոսյանը, հանդիպման ընթացքում կքննարկվեն երկու մայրաքաղաքների միջեւ ապրանքաշրջանառության ընդլայնման, Երեւանում Մոսկվայի ներդրումների ներգրավման, կոմունալ եւ բնակարանային տնտեսության բնագավառում համագործակցության մի շարք հարցեր:

Հանդիպումն անցկացվելու է երկու քաղաքապետերի 2003 թ. հունվարին Երեւանում ստորագրած համաձայնագրի շրջանակներում:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության ԺԴ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
Ֆաքս 374-1-562863
e-mail: azg2@arminco.com
www.azg.am
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221
Լրագրողների սենյակ / հեռ. 581841
Համակարգ. ծառայություն / հեռ. 582483
Apple Macintosh
համակարգչային ծառայությունը
«Ազգ» թերթի

Թերթի նյութերի ամբողջական թե մասնակի արտատպումները տպագիր մամուլի միջոցով կամ ռադիոհեռուստատեսությամբ, առանց խմբագրության գրավոր համաձայնության, խստիվ արգելվում են, համաձայն ՀՀ հեղինակային իրավունքի մասին օրենքի:
Նյութերը չեն գրախոսվում ու չեն վերադարձվում

«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.
Yerevan, Armenia, 375010

Ընթացիկ

Կինոյի տան մեծ դահլիճում իր նախկին ընտրողների հետ հանդիպման ընթացքում, ինչպես եւ սպասվում էր, «Ազգային միաբանություն» կուսակցության նախագահ Արտաշես Գեղամյանը մեկ առ մեկ անդրադարձավ այն բոլոր մեղքերին, ինչը հասցրել էին գործել իշխանությունները հետընտրական ժամանակաշրջանում: Նախընտրական դեսներ կազմակերպում: Եթե իսկապես ուզում են բացահայտումներ անել, ինքը մամուլում մեկ առ մեկ նշել է այն մարդկանց անունները, ովքեր տեսության հովանավորությամբ «ռեկետի» են ենթարկել հայտնի գործարար Լեւոն Մարկոսին՝ նրանից շորթելով 15,5 մլն դոլար: Թող այդ մարդկանց դատեն, ոչ թե «սկսեն տեսավորստեսուչներից եւ ուսուցիչներից»:

«Այս գարունն ու ամառը առանց ձեզ ենք դիմավորելու»

Նախազգուշացրեց Արտաշես Գեղամյանը գործող իշխանություններին

ռայլ խոստումները փոխարինվեցին օրտիմալացման ներկա եւ հեռահար ծրագրերով, որ «սպառնում են էլի 20 հազար ուսուցիչների», ավանդների վերադարձման, սոցիալական բյուջեի մասին սին հավաստիացումներով, թանկացումների նորանոր գրոհներով: Իշխանափոխության իրական հեռանկարից սարսափահար, ըստ կուսակցության ղեկավարի, հատկապես պաշտպանության նախարարի նախաձեռնությամբ իր հետ հաշվեհարդար տեսնելու մի քանի փորձեր են ձեռնարկվել: Փորձ է արվել իր անվան հետ կապել Տիգրան Նաղդալյանի սպանության, նույնիսկ Սերժ Սարգսյանի դեմ մահափորձի կազմակերպումը: Վարկաբեկումների արշավ է սկսվել, թե Արտաշես Գեղամյանը փոխհամաձայնության մեջ է «Քոչարյան-Սարգսյան» զույգի հետ, թե կաշառված է նրանցից: Այդ բոլոր խարդավանքները «Ազգային միաբանության» նախագահը կարողացել է մերկացնել մամուլի օգնությամբ եւ շնորհակալ է լրագրողներից: Ինքն էլ եվրոպական բարձր ամբիոնից հասցրեց դասապարտումի խոսքեր հնչեցնել մեր «արդի իշխանությունների վարք ու բարքի մասին» (թեեւ վիճարկելի է՝ սույն փաստն ավելի շատ օգնե՞ց, թե՞ վնասեց մեր երկրին):

Իշխանությունների շուրջն առաջացած արտասովոր մթնոլորտի հիմնական բաղադրամասերից առաջինը, բանախոսի թվարկմամբ, կոռուպցիան է, որի հաղթահարման համար նրանք հակառակտեսական ծրագրեր են կազմում եւ շնորհանդեսներ կազմակերպում: Եթե իսկապես ուզում են ...

Հայոց պետականության դեմ ուղղված դավադրություն որակվեց լոտոխաղը, որով վարակել են ողջ ժողովրդին՝ անուղղակիորեն ներշնչելով մարդկանց, որ եթե ուզում են ինչ-որ բանի տեր դառնալ, դումար խաղան: «Մարդկանց բախտի ու սուտ միջոցների հետ են խաղում, բայց բախտի քարն էլ իրենց ձեռքում են պահում, որովհետեւ քաջ գիտեն՝ ով է շահողը եւ որտեղ է շահելու»:

Հացի տարբերական թանկացումները բացատրվեցին բացառապես այն հանգամանքով, որ հանրապետություն հացահատիկ ներկրողն այսօրվա իշխանական կլանն է, թեեւ անամոթաբար արդարանում են դրսի դրդապատճառներով:

Արտասովոր իշխանավարման արդյունքն է, որ նույնիսկ Արարատյան հարթավայրի գյուղերն ու գյուղացին հայտնվել են թշվառ, կիսաքաղց վիճակում: Իր կուսակիցների հետ Արտաշես Գեղամյանը 2 օր առաջ եղել է Արմավիրի ու Գեղարքունիքի մարզերում: Գյուղերի խեղճությունն ու անճարությունը հիշեցրել են նախախորհրդային ժամանակները: Բանը հասել է այնտեղ, որ նույնիսկ ոռոգման ջրի վարձը, այլազան հարկերը չվճարելու պատճառով գյուղացիներին դատարաններին դռներն են քարշ տալիս: Ծանր պայմանները, հակառակ սպասածի, չեն կոտրել ու հուսահատեցրել մարդկանց, եւ նրանք բուռն ոգեւորությամբ են ընդունել ընտրական շրջանի իրենց կուռքին: Ի դեպ, երեկվա հանդիպմանը եւս Կինոյի տան մեծ դահլիճը բերնեբերան լիքն էր, դեռ հանդիպումը սկսելուց շատ առաջ:

Գյուղափրկիչ ու հայափրկիչ միակ միջոցն Ազգային միաբանությունը համարում է իշխանափոխությունը: Նույնիսկ կոնկրետ ժամկետ է նշվում՝ մինչեւ գարուն ու մինչեւ ամառ: «Այս գարունն ու ամառն առանց ձեզ ենք դիմավորելու», գործող իշխանություններին այսպիսի դիմում-սպառնալիքով ավարտեց բանախոսն իր ոգեշունչ ելույթը:

ԿԱՐԻՆԵ ԴԱՆԻԵԼՅԱՆ

Հյուսիսային պողոտայի բնակիչներն անհանգստացած են

Երեկ կառավարության շենքի դիմաց հավաքված ապագա Հյուսիսային պողոտայի, այժմ՝ Լալայանց, Տերյան եւ Պուշկին փողոցների տասնյակ բնակիչներ բողոքում էին: Պատճառը նրանց եւ Հյուսիսային պողոտայի ծրագրի իրականացման գրասենյակի միջեւ ծագած խնդիրներն են: Բնակիչները պահանջում են չփոխել իրենց տների դիմաց տրվող փոխհատուցման կարգն ու գումարի չափը: Այժմ շրջանառվում է փոխհատուցման նոր տարբերակ, որը, նրանց համոզմամբ, մոտ ապագայում կամրագրվի կառավարության որոշմամբ: Այն ենթադրում է սեփականատերերին փոխհատուցել գույքի արժեքը: Նոր մոտեցումը բնակիչները համարում են իրենց իրավունքների ոտնահարում: Տասնյակ տարիներ մայրաքաղաքի կենտրոնում ապրող, սեփականություն ունեցող երեւանցիները մտավախություն ունեն, որ փոխհատուցումը հազիվ թե բավարարի Երեւանի ծայրամասում բնակարան գնելու համար: Հայտնի է, որ քաղաքի այս հատվածում տներն առանձնապես բարեկարգ չեն, եւ միայն գույքի արժեքի գնահատումը լինելու է ի վնաս բնակիչների:

Պատրաստվո՞ւմ է արդյոք նման որոշում եւ իրակա՞ն են բնակիչների

PHOTOLURE

մտավախությունները: Հարցերի պատասխանները ստանալու համար դիմեցինք «Հյուսիսային պողոտա» ծրագրի իրականացման գրասենյակ: Տեխնիկական բաժնի պետ, փոխտնօրեն Վիգեն Արզումանյանը տեղեկացրեց, որ նման որոշում կառավարությունը դեռեւս չի կայացրել, սակայն փոխհատուցման նման տարբերակ այժմ քննարկվում է: Նրա խոսքով, այդպիսի որոշման պատճառ է այն, որ շատ հաճախ փոքր տարածքի նկատմամբ ի հայտ են գալիս մի քանի սեփականատերեր, եւ ԾԻԳ-ը ստիպված է լինում յուրաքանչյուրին առանձին բնակարան հատկացնել: Վիգեն Արզումանյանի խոսքով՝ սա այդքան էլ արդար չէ:

Սակայն անբարեխիղճ բնակիչների դեմ պայքարի նման ձեւը կարող է վնասել նաեւ մյուսներին: Սա մարդկանց անհանգստության միակ պատճառը չէ: Այսօր գործում է տներն ազատող բնակիչներին հավելյալ գումար՝ խրախուսում տրամադրելու համակարգ: Ցույցի մասնակիցների համոզմամբ, իրենց մտադիր են զրկել նաեւ այս գումարից:

Ըստ բնակիչների, ասացվում է, որ մոտեցումները փոխվում են, ում տարածքն ավելի վաղ է իրացվել, նրա բախտը բերել է, փոխհատուցումը տրվել է համարժեք:

Թերեւս մնում է մի փոքր սպասել, տեսնելու՝ կընդունվի՞ նման որոշում, թե՞ ոչ: Սակայն մարդիկ պնդում են, որ լավ գիտեն, թե ինչ արժե այսօր անշարժ գույքը մայրաքաղաքի կենտրոնում, եւ իրավացիորեն պահանջում են համարժեք փոխհատուցում:

Մ. Հ.

ՈՒ՞Ր ԵՆ ՍՈՎՈՐՈՒՄ ՄԵՐ ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐԸ

«Օգնություն» ուսանողին

Մեկ ռեֆերատն արժե 2500 դրամ, կուրսային աշխատանքը՝ 4000-12000 դրամ, դիպլոմային աշխատանքը՝ 20000-60000 դրամ

Երբ մոտենում են քննությունները, ուսանողներով բանուկ փողոցներում տարբեր մարդիկ հայտարարություններ են բաժանում «Կգրեմ ռեֆերատ, կուրսային, կանեմ թարգմանություններ» բովանդակությամբ: Ուսանողների համար հայտարարությունների նմանատիպ թերթիկները սովորական են, սակայն դասախոսներից ոչ բոլորն են տեղյակ այս «բիզնեսին»: Ուսումնական տարվա սկզբում հանձնարարում են աշխատանքը, վերջնաժամկետ սահմանում ու մտածում, թե ուսանողը ողջ կիսամյակի ընթացքում թեմայի վրա աշխատում է: Մեկ-մեկ էլ զարմանում են, թե ինչու տարվա ընթացքում ուսանողները հարցերով իրենց չեն անհանգստացնում:

Պատասխանը շատ պարզ է. ուսանողները քննությունից մի քանի օր առաջ հիշում են հանձնարարված թեման, հետո հիշում, թե պայուսակի որ անկյունում են պահել հայտարարության թերթիկը, զանգահարում նշված հեռախոսահամարով: Հարկավոր է սպասել 3-4 օր, եւ ռեֆերատը պատրաստ է:

Ուսանողներին «օգնող» կազմակերպությունների ներկայացուցիչներից ոչ ոք չներկայացավ՝ դա «կոմերցիոն գաղտնիք համարելով»: «Գլխիս «տանիք» ունեմ, լավ էլ գործ եմ անում», ասաց կազմակերպություններից մեկի ղեկավարը, որ չմոռացավ ավելացնել. «Կազմակերպությունս էլ բացել եմ, գրանցված եմ, բայց ոչ մի հավաստիություն էլ չեմ տանում»:

Կրկին կոմերցիոն գաղտնիք համարելով՝ չնշեց, թե կազմակերպությունը տարեկան քանի ռեֆերատ, կուրսային աշխատանք է թողարկում, միայն ասաց, որ իրենց մոտ գրում են նաեւ դիպլոմային աշխատանքներ, մագիստրական թեզեր, դիսերտացիաներ:

Ըստ երիտասարդի՝ այս ծառայություններից հիմնականում օգտվում են պետհամալսարանի, տնտեսագիտական համալսարանի միջազգային հարաբերությունների, տնտեսագիտության, իրավագիտության, ռոմանագերմանական ֆակուլտետների ուսանողներ: Իսկ աշխատանք կատարողները երիտասարդներ են, որ բուհեր են ավարտել, այլ աշխատանք չեն գտել, ուսանողներին են «օգնում»:

ՀՀ պետական ռեգիստրի գլխավոր մասնագետ Միքայել Սարումյանն ասաց, որ չեն կարող չգրանցել կազմակերպությանը այն պատճառով, որ վերջինս իր առջեւ կանոնադրական խնդիր է դնում՝ զբաղվել ռեֆերատներ, կուրսային աշխատանքներ, դիպլոմայիններ գրելով: Կազմակերպությունը ծառայություն է առաջարկում, որից կարող են օգտվել ցանկացողները:

Պարզվեց՝ ռեֆերատներ, կուրսայիններ շատ են գրում գրադարանների աշխատակիցները: Ձեռքի տակ ունենալով համապատասխան գրականություն՝ ազատ ժամանակ մի քանի հեղինակներից մեջբերումներ են անում, կազմում աշխատանքը:

Երեւանի պետական ճարտարագիտական համալսարանը այս իմաստով յուրահատուկ է. միայն ԵՊՃՀ ուսանողներն են ի վիճակի լրացնել ճարտարագիտական գրաֆիկայի, էլեկտրատեխնիկայի, կիրառական մեխանիկայի լաբորատոր աշխատանքների համար նախատեսված տետրերը: Այստեղ «օգնության» են հասնում բարձր կուրսեցիները:

Ռեֆերատներ, կուրսայիններ գրելիս ուսանողները կարող են օգտվել նաեւ ինտերնետային տարբեր էջերից, այնտեղից վերցնել իրենց համար անհրաժեշտ թեմայով պատրաստի աշխատանքներ: Երեւանի պետական համալսարանի ֆիզիկայի ֆակուլտետի օպտիկայի ամբիոնի ավագ լաբորանտ Արթուր Գալստյանը վստահեցնում է, որ իրենց ֆակուլտետում ուրիշների օգնությանը չեն դիմում, ինտերնետային էջերից էլ օգտվում են՝ որպես բառ գրականություն: Ինտերնետային նյութերը, ըստ Գալստյանի, չեն կարող որպես ամբողջական աշխատանք ներկայացնել դասախոսին, քանի որ մասնագետները գիտական ոճն ուսանողի աշխատանքից անմիջապես տարբերում են:

ԵՊՀ փիլիսոփայության, սոցիոլոգիայի եւ հոգեբանության ֆակուլտետի սոցիոլոգիայի ամբիոնի դասախոս Զինաիդա Թոխմաջյանի խոսքերով՝ «Ինտերնետային այդ ծառայությունը վատ բան չէ, եթե ուսանողն ընտրած նյութը կարողանում է վերամշակել»:

Ռեպետիտորի գաղափարն աշխարհում միշտ էլ ընդունված է եղել: Սակայն եթե նախկինում կրթական ավելի բարձր մակարդակ ունեցողները վարձվել են՝ փոքրերին գիտելիք տալու նպատակով, այսօր նրանք որոշ դեպքերում վարձվում են՝ ուսանողի փոխարեն առաջադրանքը կատարելու համար:

ԹԱՄԱՐ ՄԻՆԱՍՅԱՆ

«Կոնվերս բանկում» Ոռոշվեց լավագույն տնտեսագետ ուսանողը

Երեկ «Կոնվերս բանկում» ամփոփվեցին անցյալ տարվա դեկտեմբերին հայտարարված «Տնտեսագիտության ֆակուլտետների լավագույն ուսանող» մրցույթի արդյունքները: Դրան մասնակցելու ցանկություն էին հայտնել 300 ուսանող: Երեք փուլով տեղի ունեցած մրցույթի երկրորդ փուլ անցան 50 ուսանողներ, որոնք պատասխանեցին 45 հարցից բաղկացած հարցաշարին: Երրորդ փուլ անցած 6 ուսանողներից մրցութային հանձնաժողովն ընտրեց 4-ին, որոնցից էլ հաղթող ճանաչվեց տնտեսագիտության ֆակուլտետի 4-րդ կուրսի ուսանողուհի Մանանա Թարխոշյանը: Նա, որպես հաղթող, բանկից մեկ կիսամյակի ընթացքում կստանա ամսական 50 հզ. դրամ կրթաթոշակ: Մյուս երեք ուսանողներին հնարավորություն կտրվի արտադրական պրակտիկան անցկացնելու «Կոնվերս բանկում»:

Մրցութային հանձնաժողովի կողմից ելույթներ ունեցան բանկի փոխտնօրեն Արտակ Հանեսյանը եւ հանձնաժողովի նախագահ, բանկի գործերի կառավարիչ Ստեփան Ստեփանյանը: Առաջինը կարեւորեց այս միջոցառման նշանակությունը բանկային համակարգի համար, որը «պատրաստված եւ խելացի կադրերի պահանջ ունի», ապա ավելացրեց, որ մրցույթը կարեւոր է նաեւ ուսանողների համար նրանց ուժերն ու կարողությունները փորձելու եւ հաստատելու առումով:

Հանձնաժողովի նախագահն էլ իր հերթին նշեց այս մրցույթի կարեւորությունը, որի նպատակն էր ուսանողների ֆինանսատնտեսական գիտելիքների ընդլայնումը: Այնուհետեւ նա ներկայացրեց մրցույթի ընթացքն ու արդյունքները:

Ա. Մ.

Գյումրիում փլուզվել է վթարային մի շենք

Արտակարգ իրավիճակների վարչության լրատվության կենտրոնից տեղեկացանք, որ հունվարի 21-ին, ժամը 22.30-ին Գյումրի քաղաքի Գարեգին Նժդեհ փողոցի 2-րդ շենքի թիվ 7 հանրակացարանում տեղի է ունեցել փլուզում: Շենքը վթարային է ու բնակեցված չէ: Փլուզվել է շենքի միջին մասը՝ 4-րդից մինչեւ 1-ին հարկ: Փլուզված շենքում հայտնաբերվել են մի քանի անօթեւան ընտանիքներ, որոնք բնակվել են հարեւան մուտքում: Դեպքի վայրում են եղել Շիրակի մարզային արտակարգ իրավիճակների վարչության, քաղաքաշինության վարչության ներկայացուցիչները եւ արագ արձագանքման փրկարարական խումբը: Աղետից բնակիչներին առաջարկվել է ազատել զբաղեցրած տարածքը:

ՄԱՐԻԵՏԱ ՄԱԿԱՐՅԱՆ

ԲԱՆԱՎԵՃ

Պատմությունը վառոդ է, որը չոր պետք է պահել

ԶՈՐԻ ԲԱԼԱՅԱՆ

Հրապարակելով մեր մշտական հեղինակներից Զորի Բալայանի հոդվածը, կուզենայինք նախապես արտահայտել որոշ մտքեր: «Ազգը» քանիցս անդրադարձել է պատմաբան Արմեն Այվազյանի դոկտորական թեզի պաշտպանության ձախողման թեմային՝ ընթերցողներին ներկայացնելով տարբեր տեսակետներ: Խմբագրության ստացած բազմաթիվ արձագանքների մեջ էր նաեւ հայ մտավորականության հայտնի ներկայացուցիչներ Սոս Սարգսյանի, Զորի Բալայանի, Պերճ Զեյթունցյանի եւ Լեւոն Անանյանի նամակը: Շուտով բաց նամակի ժանրով պատասխան ստացվեց ԵՊՀ հայ ժողովրդի պատմության ամբիոնի դոցենտ Պետրոս Հովհաննիսյանից: Այն ուղղված էր 4 հեղինակներից միայն մեկին՝ Զորի Բալայանին: Ուղերձն ավարտվում է մաղթանքով. «Ճիշտ չէ՞ր լինի արդյոք շարունակեիք զբաղվել հրապարակախոսությամբ, որտեղ դուք ասելիք եւ այն էլ շատ ասելիք ունեք»: Չընդունելով նման մտահանգումը, մենք այնուամենայնիվ հարկ համարեցինք տպագրել հիշյալ նամակը: Պետք է խոստովանել, որ այսօր ընթերցողի ուշադրությանը ներկայացվող գրող Զորի Բալայանի նոթերը ոչ այնքան բաց նամակի պատասխանն են, որքան բուռն կերպով ծավալված քննարկումը Այվազյանի թեզի պաշտպանության շրջանակներից դուրս բերելու փորձ: Հիմնավոր է հեղինակի տագնապը հայրենական պատմագրության ճակատագրի առնչությամբ, մանավանդ եթե նկատի ունենանք, որ Արեւմուտքի, մասնավորապես ԱՄՆ-ի հայագիտությունը վերջին տարիներին փորձում է խեղաթյուրել ոչ միայն Հայաստանի պատմությունը, այլեւ մեր բազմաթիվ ազգային արժեքներ:

Չնայած տեղի ունեցած բոլոր աղետներին,
պատմությունը հնարավոր չէ վերափոխել,
եւ մեզ մնում է միայն արիաբար նայել
նրա աչքերին,
որպեսզի այդ աղետներն այլեւս չկրկնվեն:

Մայա Անգելու

2003 թ. դեկտեմբերի 9-ին Հայաստանի ակադեմիայի պատմության ինստիտուտի նիստերի դահլիճում կայացավ երեսունիննամյա Արմեն Այվազյանի ատենախոսության պաշտպանությունը: Դոկտորական ատենախոսության թեման լավ հայտնի էր մասնագետ-պատմաբաններին, քանի որ դրանից սակավին ինն ամիս առաջ ատենախոսը հրատարակել էր «Հայոց եկեղեցին XVIII դարի հայ ազատագրական շարժման քառուղիներում» մենագրությունը: Այդ ընթացքում գեթ մեկ բացասական գրախոսություն չի եղել (կար դրական մի արձագանք «Գրական թերթում»): Ճիշտ է, գրքի հեղինակի նկատմամբ վերաբերմունքն արտահայտվեց, ես կասեի, այլ կերպ: Առաջին համաշխարհային հայագիտական համաժողովին, որի աշխատանքներին մասնակցեցին տասնյակ երկրներից ժամանած հայագետներ, չհրավիրվեց Արմեն Այվազյանը, որ հեղինակ է այնպիսի մենագրությունների, ինչպիսիք են «1720-ական թթ. Հայոց ապստամբությունը եւ ցեղասպանական ճնշամիջոցների ենթարկվելու վտանգը», «Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորումը եւ Հայաստանի ռազմավարական անվտանգությունը», «Հայաստանի պատմության լուսաբանումը ամերիկյան պատմագրության մեջ (քննական տեսություն)», «Հայ զինվորականության պատմությունը (4-5-րդ դարեր)», «Մայրենի լեզուն եւ ազգայնականության սկզբնավորումը (հայկական եւ եվրոպական սկզբնաղբյուրների համեմատական քննություն)», «Հիմնատարրեր Հայաստանի ազգային անվտանգության հայեցակարգի», ինչպես նաեւ այլ ուսումնասիրություններ, որոնք հրատարակվել են հայերենով, անգլերենով եւ ռուսերենով: Առաջին համաժողովին չհրավիրվեց մի մարդ, որը Ղարաբաղյան դիմակայության ամենածանր պահին ներկայացնում էր Հայաստանը ԵԱՀԽ-ում, ակտիվ մասնակցություն բերում բանակցային գործընթացներին, պատմության եւ միջազգային հարաբերությունների խնդիրներին նվիրված՝ անգլերենով եւ ռուսերենով դասախոսել է Սան Ֆրանցիսկոյի, Վաշինգտոնի, Սիրակուզի (Նյու Յորք նահանգ), Բոստոնի, Լոնդոնի, Մանչեսթրի, Էդինբուրգի, Աբերիստվիթի, Ստոկհոլմի, Ուպսալայի, Աթենքի համալսարաններում եւ ինստիտուտներում: Համաժողովի մասնակիցների ցուցակից Այվազյանին դուրս հանելուն, այս, մեղմ ասած, անհեթեթության մասին, տրամաբանական է, որ բուռն անդրադարձան հայկական զանգվածային տեղեկատվության միջոցները: Ուստի դժվար չէ կռահել, որ դեռ մինչեւ այդ ցավալիորեն հիշարժան (ոչ միայն ատենախոսի համար) օրը ամպեր էին կուտակվում ապագա հայցորդի գլխին: Եվ զարմանալի ոչինչ չկա, որ ատենախոսությունը, ավելի ճիշտ՝ նրա պաշտպանությունը տապալվեց:

Տրամաբանական էր նաեւ այն, որ Արմեն Այվազյանի դոկտորական ատենախոսության տապալումից անմիջապես հետո արձագանքներ եղան ինչպես Հայաստանում, այնպես էլ սփյուռքում: Հայաստանի Գիտությունների ակադեմիայի ակադեմիկոս Գեւորգ Տեր-Ստեփանյանը, ծանոթանալով ինտերնետային անդրադարձներին, Կանադայից գրում է. «Ինձ շատ վշտացնում է, որ մենք, արտաքին թշնամիների դեմ համախմբված հանդես գալու փոխարեն, զբաղված ենք ինքնաոչնչացմամբ...»: Ընդ որում, իննսունվեցամյա գիտնականն ընդգծում է. «Թեեւ ես չեմ կարող նաեւ թաքցնել ուրախությունս, որ Հայաստանում ապրում եւ աշխատում են երիտասարդ գիտնականներ, որոնք չեն փորձում հասնել բարեկեցության ու հաջողության օտարության մեջ, այլ պատրաստ են իրենց իդեալներին հասնելու համար կրել բարոյական եւ նյութական զրկանքներ»: Անդրադարձների մեծ թվի մեջ կար նաեւ նամակ, որ ստորագրել էին Սոս Սարգսյանը, Լեւոն Անանյանը, Պերճ Զեյթունցյանը եւ ես: Նամակը լույս էր տեսել «Ազգ»-ում, «Գոլոս Արմենիի»-ում եւ «Հայոց աշխարհ»-ում:

Շուտով «Ազգ»-ը տպեց նաեւ անծանոթ խոնարհիս հասցեագրված մի «Բաց նամակ»: Նրա հեղինակը, որ ներկայացնում է ԵՊՀ «Հայոց պատմության ամբիոնը», բացահայտորեն քամահրելով մեր (եւ ոչ միայն մեր) անդրադարձը, որոշել է տերմինաբանության վերաբերյալ հրապարակային մի դաս տալ՝ «պատմագիտություն» եւ «պատմագրություն» հասկացությունները համարելով «բոլորովին տարբեր» ու նրանց միջեւ նշմարել «համակարգային» զանազանություն: Չցանկանալով բանավեճի մեջ մտնել, կուզեի դիմել «Բաց նամակի» հեղինակին հանրագիտարանային հրատարակությունները, որտեղ ասվում է, որ պատմագրությունը ոչ միայն «գիտություն է պատմական գիտելիքների զարգացման եւ պատմական հետազոտությունների եղանակների մասին», այլեւ «պատմական երկերի ամբողջություն, ասենք խորհրդային շրջանի պատմագրություն, կիեւյան պետության պատմագրություն»: Առավել լակոնիկ է «Օտար բառերի եւ արտահայտությունների նորագույն բառարանը» (ռուսերեն). «Պատմագրությունը գիտություն է, որն ուսումնասիրում է պատմական գիտելիքների զարգացումը, **երբեմն գործնականում նույնն է, ինչ պատմությունը**»: Ընդգծել եմ ոչ թե իմ (մեր) ընդդիմախոսին, ինչպես ասում են, «խոցելու» համար՝ նրա կողմից այս երկու հասկացությունները «բոլորովին (!? Զ. Բ.) տարբեր» նկատելու եւ «համակարգային» զանազանում դնելու առթիվ, այլ որպեսզի հիշեցնեմ գլխավորը. չէ՞ որ մենք խոսել ենք իրականում այլ, ավելի կարեւոր բանի մասին:

«Բաց նամակն» ավարտվում է թախանձական հորդորով, թե հասցեատերը, այսինքն՝ ես, ավելի լավ կլինի զբաղվեմ հրապարակախոսությամբ, քանզի, ինչպես պնդում է հեղինակը, ես «իրոք ասելիք եւ այն էլ շատ ասելիք» ունեմ: Ինձ մնում է ընդամենը շնորհակալություն հայտնել խորհրդի համար եւ իսկապես զբաղվել «իմ» հրապարակախոսությամբ, որը, նույն այդ համաշխարհային հանրագիտարանային հրատարակությունների համաձայն, ներկայացնում է ստեղծագործությունների մի տեսակ, այնպիսի ստեղծագործությունների, որոնք նվիրված են հասարակության այժմեական խնդիրներին եւ ընթացիկ կյանքի երեւույթներին, եւ որը՝ որպես հասարակական կարծիքի տարբեր տեսակետների արտահայտման միջոց, կատարում է կարեւոր քաղաքական ու գաղափարախոսական դեր:

Ես կփորձեմ խնդիրը ներկայացնել բացառապես որպես հրապարակախոս, իմ առջեւ տեսնելով այն ընթերցողին, որին չի վիճակվել մանրամասնորեն (դա շատ կարեւոր է) ծանոթանալ մեզ բոլորիս հուզող հարցին: Ծանոթանալով Այվազյանի «գործին»՝ ես հաճախ մտաբերում էի իմ ուսուցչի՝ Ռյազանի բժշկական ինստիտուտի վիրաբուժության պրոֆեսոր Բորիս Պավլի Կիրիլլովի բավականին հայտնի խոսքերը. «Ներեք պարզունակության համար, բայց ձեռքս սրտիս դրած կասեմ. թեկնածուական աստիճանը հայցորդին շնորհվում է, եթե իր աշխատանքում նա կարողացել է ընդդիմախոսներին հիմնավորապես համոզել, որ **կարող է** զբաղվել գիտությամբ: Իսկ դոկտորականը՝ պայմանով, որ անպայման կերպով դիտարկվի ոչ միայն պաշտպանության ներկայացված աշխատությունը, այլեւ **հայցորդի աշխատանքների ամբողջությունը, գիտության մեջ նրա էական ներդրումը**» (ընդգծումն իմն է՝ Զ. Բ.):

Ելնելով վիրաբույժ Կիրիլլովի (գուցե ԲՈՀ-ի գրված եւ չգրված կանոնների առումով վիճելի) հայեցակարգից, կուզենայի ընթերցողի ուշադրությանը ներկայացնել հատվածներ ատենախոսության պաշտպանության ողջ ընթացքում կատարված սղագրությունից (ձայնագրված եւ տեսագրված), հարկավ, բաց թողնելով այն ամենն, ինչ վերաբերում է զուտ գիտական բանավեճին:

Մանվել Զուլալյան, ակադեմիկոս, պաշտոնական ընդդիմախոս, ԵՊՄՀ «Ընդհանուր պատմության ամբիոն»-ի վարիչ. «Արմեն Մարտինի Այվազյանը մեր լայն գիտական հասարակությանը հայտնի է որպես մի շարք խիստ արժեքավոր աշխատությունների հեղինակ: Ես դրանցից մեկի՝ «Հայաստանի պատմության լուսաբանումը ամերիկյան պատմագրության մեջ» աշխատության մասին «Պատմա-բանասիրական հանդեսում» հոդված եմ հրատարակել: Շատ բարձր մակարդակի աշխատություն է: Եվ ոչ միայն ա՛յդ մեկը: ...Ես շատ բարձր եմ գնահատում նրա ատենախոսությունը... Նա, իրավամբ, պատկանում է այն հայ դեռեւս երիտասարդ պատմաբան մասնագետների շարքին, որին վիճակված է խոշոր դեր կատարել մեր պատմագրության առաջ դրված կնճռոտ հարցերի լուսաբանման բնագավառում: Արմեն Մարտինի Այվազյանը եւ նրա նմանները մեր արդի հայագիտության ապագան են»:

Հրաչիկ Սիմոնյան, ակադեմիկոս, Մասնագիտական խորհրդի անդամ. «Պատմության ինստիտուտի ավանդույթներից մեկն է եղել, որ երբ քննարկում են բաժիններում դիսերտացիոն աշխատանքը, ապա անպայման հեղինակին կանչում են, հատկապես երբ շատ են դիտողությունները: Բայց այս դեպքում ատենախոսը նույնիսկ տեղյակ էլ չի եղել, թե ի՞նչ են գրում, ինչպես են գրում: Ինչ վերաբերում է ԵՊՀ «Հայոց պատմության ամբիոնին», ես վշտացած եմ ամբիոնի կարծիքի համար, որովհետեւ այսպիսի ցածորակ, ցածր «պրոֆի» կարծիքը պատիվ չի բերում ո՛չ ամբիոնին եւ ո՛չ էլ որեւէ մեկին»:

Հրաչիկ Սիմոնյանը, որ հրաշալի գիտի ատենախոսությունների «արարման» ոչ բարդ խոհանոցը, իր ելույթում զարմանք հայտնեց իր խոսքերով ասած, այն «ստախանովյան հարվածային աշխատանքի» վերաբերյալ, որի արդյունքում նման դեպքի համար ստացվել է տարօրինակ հաշվարկ՝ «9 կողմ» եւ «1 ձեռնպահ»: Այսպիսին էր ամբիոնի՝ հայցորդի ատենախոսության առթիվ գրված կարծիքի թվաբանությունը: Պարզվում է, որ ամբիոնում ցանկացած ատենախոսություն կարդում են երկու-երեք մարդ: Սիմոնյանն ընդգծում է. «Երեք հոգի էլ չէ, երկու հոգի», ընդսմին ավելացնելով. «Երբեք ամբիոնում ատենախոսություններին տված որեւէ կարծիքի վրա մենք թիվ չենք գրել... «պատասխան Չեմբեռլենին» եք տվել, միահամու՞ռ, միաձու՞յլ, էտպես երկաթյա դիսցիպլինայով կարծիք եք գրել: Ես նրան կողմ եմ քվեարկելու, որովհետեւ ես հպարտանում եմ, որ մենք ունենք իր նման երիտասարդ, այսքան բարձր գիտելիքների տեր, այսքան ամուր կամք ունեցող երիտասարդ: Եվ կան երեւի այսպիսիները, որոնց ձեռքում է մեր պատմագրության ապագան»:

Վարդգես Միքայելյան, ակադեմիկոս, Մասնագիտական խորհրդի անդամ. «Ես դիսերտացիային ծանոթ եմ, ավտոռեֆերատին ծանոթ եմ եւ շատ բարձր կարծիքի եմ: Մենք պետք է կարողանանք գնահատել մեր երիտասարդ կադրերին: Եվ ես հիացած եմ, սա ասում եմ անկեղծ սրտով: Ռոնալդ Գրիգոր Սյունին չէ, որ պետք է որոշի այնտեղ, թե Միքայելյան Վարդգեսն այստեղ ձայն է տալու, թե ոչ»:

Բաբկեն Հարությունյան, պատմական գիտությունների դոկտոր, ԵՊՀ «Հայոց պատմության ամբիոն»-ի վարիչի պաշտոնակատար, Մասնագիտական խորհրդի նախագահի տեղակալ. «հարցադրումն այնպիսին է, թե դա կապված է ինչ-ինչ աշխատության լույս տեսնելու հետ: Հե՛նց սկզբից ասում եմ. այդ աշխատությունը լույս է տեսել Երեւանի պետական համալսարանի պատմության ֆակուլտետի գիտխորհրդի որոշմամբ, որի նախագահը եղել եմ ես եւ հիմա էլ գտնում եմ, որ այդ աշխատանքը որպես ատենախոսություն, որպես կուռ գործ շատ ավելի բարձր է, քան այսօր ինչ որ ներկայացված է ատենախոսի կողմից: Խնդիրը չի վերաբերում նրա ունակություններին. որ ինքը ունակ է՝ համայն աշխարհին կարող եմ հայտնել, որ ինքը օգտակար մարդ է այս հանրապետության համար՝ երկու կարծիք լինել չի կարող, բայց այսօր խոսքը գնում է ատենախոսության մասին... Իսկ ինչ վերաբերում է նրա ունակություններին, ես ավելին ասեմ՝ նա աշխատել է մեր լաբորատորիայում, ես նրա ունակությունները հիանալի գիտեմ, որ նա շատ ընդունակ մարդ է, հիանալի գիտեմ, ինքն էլ դա գիտի: Բայց խոսքը վերաբերում է տվյալ դեպքում այս աշխատությանը եւ ոչ թե մեկ այլ աշխատության... Նրա ծառայությունները մեծ են: Բայց խոսքը միայն այս աշխատության մասին է»:

Միեր Կարապետյան, պատմ. գիտ. դոկտոր, պրոֆեսոր, ԵՊՀ «Հայոց պատմության ամբիոն»-ի վարիչ, Մասնագիտական խորհրդի անդամ. «Ես՝ իբրեւ գիտխորհրդի անդամ, ամենայն մանրամասնությամբ կարդացել եմ աշխատանքի ավտոռեֆերատը, կարդացել եմ նաեւ նրա ատենախոսական գիրքը: Չթաքցնեմ, որ ինձ հայտնի էին ինչ-ինչ կանխակալ պատկերացումներ, դա երեւի բոլորիդ էր հայտնի: Եվ դրա համար որոշել էի, որ պետք է ամենայն ուշադրությամբ հետեւեմ պաշտպանության ընթացքին: Ուզում եմ խոսել այն փայլուն տպավորության մասին, որ թողեց ատենախոսն ինձ վրա: Իր առարկությունները, մեծի մասամբ, հիմնավոր էին: Այս ամբողջ ընթացքում նա ցույց տվեց, որ լիակատար չափով արժանի է ստանալու պատմական գիտությունների դոկտորի գիտական աստիճանը, որովհետեւ մենք գործ ունենք անառարկելիորեն ձեւավորված փայլուն գիտնականի հետ»:

Աշոտ Մելքոնյան, պատմական գիտությունների դոկտոր, Պատմության ինստիտուտի տնօրեն, Մասնագիտական խորհրդի անդամ. «Արմեն Այվազյանի հետ ես ընկերություն եմ արել, մտերիմներ ենք եղել, շատ հարցերում համախոհներ ենք: Ես իրեն բազմիցս ասել եմ՝ «Կեցցե՛ս այն հրաշալի աշխատության համար, որ գրել ես ամերիկյան պատմագրության կապակցությամբ: Ես ունեմ մի գործնական առաջարկություն. կարծում եմ, որ նման պայմաններում քվեարկությունը, ինչ արդյունք էլ ունենա, օբյեկտիվ չի դիտվելու: Գտնենք ձեւը, քվեարկությունը հետաձգենք»:

Լիլիթ Արզումանյան, բան. գիտ. դոկտոր, Բարձրագույն որակավորման հանձնաժողովի նախագահի տեղակալ. «Ես արդեն ուղիղ տասը տարի Բարձրագույն որակավորման հանձնաժողովի նախագահի տեղակալ եմ: Այս պաշտպանությունը զարմանալիորեն ընտիր պաշտպանություն էր, որովհետեւ առաջին անգամ իրոք կային հակադիր կարծիքներ, առաջին անգամ ես տեսա պաշտպանություն, որ մենք միշտ երազել ենք»:

Վլադիմիր Ղազախեցյան, պատմական գիտությունների դոկտոր, Մասնագիտական խորհրդի անդամ. «Ես ղեկավարվում եմ ավտոռեֆերատով, որին լավ ծանոթացել եմ, եւ ղեկավարվում եմ այսօրվա քննության ընթացքով: Ստացա հիանալի տպավորություն: Ընդ որում, բացասական կարծիքների մեջ ես լուրջ գիտական դիտողություններ չեմ տեսնում՝ «ծավալը քիչ է, կառուցվածքը՝ այսպես չէ»: Մեր առջեւ է հասունացած գիտնական, որին ես կրկնակի կարող եմ դրական քվեարկել»:

Սեն Արեւշատյան, ակադեմիկոս. «Շատ դիպուկ էր Լիլիթ Արզումանյանի խոսքը, որ սա հասունացած գիտնականի, հասունացած դոկտորի «իսկական պաշտպանություն էր»»:

Մատենադարանի տնօրենը (այդ հաստատությունում է գրվել ատենախոսությունը) նրբորեն օգտագործեց «պաշտպանություն» բառի ուղղակի իմաստը՝ նկատելով, որ դա իսկական պաշտպանություն էր «բոլոր առարկությունների, քննադատական դիտողությունների եւ այլնի» դեմ: Նա նաեւ հիշեցրեց, որ Մատենադարանում Այվազյանի աշխատանքը քննարկվել եւ մշակվել է պատմական գիտությունների դոկտոր Վարդան Գրիգորյանի անմիջական մասնակցությամբ, որը հատկապես այդ շրջանի ճանաչված մասնագետ է:

Երբ ես շուրջ չորս ժամ դիտում էի պաշտպանության տեսագրությունը (դա շատ հետաքրքրական եւ ուսանելի պատմական վավերագիր է), հատուկ ուշադրություն դարձրեցի ակադեմիկոս Արեւշատյանի ելույթին: Անսալով նրա մեղմ ձայնին, ինձ որսում էի այն մտքի վրա, որ ինչ-որ անհարմարության զգացում եմ ապրում իմ կողմից անչափ հարգված մարդու, նրբազգաց մտավորականի հանդեպ: Ինչպես եւ այդ կարգի բոլոր մարդիկ, նա՝ մաքուր իր մտադրություններում եւ մտքերում, չափից ավելի միամիտ էր: Մասնագիտական խորհրդին տեղեկացնելով, որ Է. Բաղդասարյանի բաժնում աշխատանքը քննարկվել է Մատենադարանի այլ աշխատակիցների հետ մեկտեղ եւ նրան անպայման գնահատական է տրվել՝ երաշխավորելով պաշտպանության, Արեւշատյանն ասաց. «Ես շատ ուրախ եմ, որ մեր կարծիքը լիովին համապատասխանում է պաշտոնական ընդդիմախոսների կարծիքներին եւ հանձնարարականին: Պետք է վստահել այդ կարծիքներին եւ ղեկավարվել դրանցով: Ես կարծում եմ, որ ճիշտ կկողմնորոշվեն Մասնագիտական խորհրդի անդամները, եւ մենք շնորհալի աշխատող, նշանակալից գիտական գործունեություն ծավալած Արմեն Այվազյանին կկարողանանք գնահատել՝ այսօր շնորհելով նրան պատմական գիտությունների դոկտորի աստիճանը»:

ՎԵՐՋԸ ՀԱՋՈՐԴԻՎ

Իրաքի հայերը սպասում են լավ օրերի

20 հազար իրաքահայերից մի քանի տասնյակ ընտանիք է հեռացել երկրից

Վահագն Մեսրոպյանն Իրաքի հայոց ազգային կենտրոնական վարչության ատենապետն է եւ ասում է, որ Իրաքում պատերազմից եւ ամերիկյան օկուպացիայից հետո ընդամենը մի քանի տասնյակ հայ ընտանիքներ են հեռացել երկրից՝ Հորդանան, Սիրիա, Հայաստան: «Իրաքի հայերն սպասում են լավ օրերի: Ոմանք հուսով են, որ ապագան լավ է լինելու, ոմանք՝ ոչ: Ընդհանուր առմամբ իրաքահայությունը լավատես է», ասում է Մեսրոպյանը: «Այս պատերազմի ընթացքում ռմբահարումներից երկու հայ ընտանիք զոհվեց՝ յոթ մարդ: Եվս երկու հայեր սպանվել են ահաբեկչական գործողության հետեւանքով: Բաղդադի հայկական եկեղեցիները, ակումբները չեն տուժել», ասում է նա:

Հայերի թիվն ամբողջ Իրաքում մոտ 20 հազար է, հիմնականում Ցեղասպանությունից փրկված ընտանիքների ժառանգներ: Իրաքահայությունը կենտրոնացած է Բաղդադում՝ մոտ 15 հազար, ինչպես նաեւ Մոսուլ եւ Բասրա քաղաքներում, Զախոյում եւ շրջանի Ավզրուկ գյուղում: Զախոն եւ Ավզրուկն իրաքյան Քրդստանում են, որտեղ բնակվող մոտ 1.500 հայերը քրդախոս են, բայց պահպանել են ազգային ինքնությունը:

«Մի քանի տասնյակ հայ ընտանիքներ, որոնք ժամանակավորապես հեռացել են Իրաքից, պատրաստվում են վերադառնալ իրենց տները: Մի քանի օրից ես էլ եմ վերադառնալու Բաղդադ», ասում է Մեսրոպյանը:

Սադդամ Հուսեյնի իշխանության տարիներին իրաքահայերի սոցիալական վիճակը երկրի մյուս բնակիչների վիճակից չէր տարբերվում: Իրաքահայերը, Մեսրոպյանի ասելով, հիմնականում արհեստավորներ են, եւ այժմ, երբ ռմբահարությունները համեմատաբար նվազել են, նրանք կրկին վերադարձել են նախկին զբաղմանը:

Բաղդադում երեք հայկական եկեղեցի է գործում, ամբողջ Իրաքում՝ ութ: Հայերն ունեն ակումբներ, մարզական եւ մշակութային միություններ, եկեղեցուն կից գործող կիրակնօրյա դպրոցներ: «Առաջնորդանիստը Սբ. Գրիգոր Լուսավորիչ եկեղեցին է, որտեղ պատերազմի ընթացքում եւ այսօր ծեսեր, պատարագներ չեն լինում, բայց որպես առաջնորդանիստ գործում է: Բաղդադի մյուս

Բաղդադի Սուրբ Կարապետ եկեղեցին

երկու եկեղեցիները, մեկը՝ հայաշատ Նորաշեն թաղամասում (Սբ. Կարապետ), երկրորդը՝ Մեյդանում (Սբ. Աստվածածին) եւս անվնաս են եւ գործում են», ասում է Մեսրոպյանը:

Իրաքում ամերիկյան օկուպացիայից հետո Կոնգրեսի Ներկայացուցիչների պալատի մի քանի ներկայացուցիչներ ձեւավորեցին նախաձեռնող խումբ եւ փորձեցին Բուշի վարչակարգից 20 մլն դոլար «պոկել» իրաքահայության կարիքներն ապահովելու համար, սակայն անհաջող:

Ամենայն հայոց կաթողիկոս Գարեգին Բ-ի նախաձեռնությամբ էջմիածնական թեմերը հնարավորության սահմաններում գումարներ են հանգանակում եւ փորձում թեթեւացնել իրաքահայության սոցիալական վիճակը: Մեսրոպյանի ասելով, Կալիֆոռնիայի հայությունը 100 հազար դոլար է հանգանակել, եւ գումարը բաժանվելու է կարիքավոր հայ ընտանիքներին, օգնել են «Ջինիշյան» հասարակությունը, անհատ մեծահարուստներ:

Իրաքահայերին օժանդակում է Հայկական բարեգործական ընդհանուր միությունը (ՀԲԸՄ), որի Բաղդադում գտնվող մասնաճյուղի միջոցով իրականացվում են հումանիտար, մշակութային ծրագրեր, ինչպես նաեւ ֆինանսական օգնություն կարիքավոր իրաքահայերին:

Հայաստանի սահմաններից մինչեւ Իրաք մոտ 300 կմ է, սակայն պատերազմի արձագանքներն այստեղ լավ չեն լսվում: Մոտ 20 հազար մեր հայրենակիցներ ապրում են անվտանգության բացակայության, ինքնասպան մահապարտներից ամեն պահ սպասվող սպառնալիքի, էլեկտրականության եւ ջրի սակավության, մի խոսքով՝ պատերազմի եւ օկուպացիայի պայմաններում:

ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ

Իրաքցի քրդերն ասում են, որ Հուսեյնի օրոք ավելի լավ են ապրել

Իրաքցի քրդերի շրջանում ընդլայնվում է դժգոհությունն ամերիկացիներից եւ նրանց դաշնակիցներից, որոնք հակված չեն քրդերին հանձնելու Մոսուլի եւ Քիրքուքի նավթառատ շրջանների լիակատար վերահսկողությունը եւ թույլատրելու Սադդամ Հուսեյնի օրոք քրդական տարածքներում վերաբնակեցված արաբների արտաքսումը:

Քրդստանի դեմոկրատական կուսակցության առաջնորդ Մասուդ Բարզանին բրիտանական «Ինդիփենդենթ» թերթին տված հարցազրույցում նշում է, որ քրդերն այժմ ավելի սահմանափակ ինքնավարություն ունեն, քան ստացել էին Սադդամ Հուսեյնից 1974 թ.: Հյուսիսային Իրաքում քրդերն ուզում են պահպանել իրենց ինքնավար պետությունը, որը 1991 թ. այնտեղից իրաքյան զորքերի հեռանալուց հետո կազմավորվեց հակասադդամյան կոալիցիայի ճնշմամբ: Նաեւ ուզում են, որ ԱՄՆ-ը եւ Իրաքի կառավարման խորհուրդը ճանաչեն քրդերի իրավադասությունը նավթաբեր շրջանների նկատմամբ:

Բարզանին պահանջում է քրդերի ինքնակառավարման իրավունքի վավերացում Իրաքի սահմանադրության մեջ: Նրա խոսքերով, Իրաքի կառավարման խորհրդում ընդգրկված նախկին ընդդիմադիրները մոռացել են իրենց խոստումները եւ գործելու փոխարեն մեկնում են արտասահմանյան ուղեւորությունների:

Միաժամանակ Բարզանին հավաստել է, որ քրդական հարցի լուծումը պետք է մնա Իրաքի ներքին գործը, քանզի քրդերի անկախացումը կարող է հանգեցնել թուրքական զորքերի ներխուժմանը, թերեւս՝ նաեւ Իրանի եւ Սիրիայի միջամտությանը: Քրդերի ինքնավարության լավագույն երաշխիքը կարող է լինել Իրաքի նոր կառավարությունում նրանց կարեւոր պաշտոնների հանձնումը:

Մի շարք պետություններ չեղյալ կհայտարարեն Իրաքի պարտքերը

Սաուդյան Արաբիայի իշխանությունները պատրաստակամություն են հայտնել չեղյալ հայտարարելու Իրաքի 30 միլիարդ դոլարանոց պարտքի զգալի մասը: BBC գործակալությունը հաղորդում է, որ այդ կապակցությամբ որոշում է ընդունվել սաուդցի թագաժառանգ Աբդալլայի եւ ԱՄՆ հատուկ բանագնաց Ջեյմս Բեյքերի հանդիպումից հետո: Սաուդյան Արաբիայի կառավարության պաշտոնական հայտարարության մեջ նշվում է, որ «դուրս գրվելիք գումարի չափը կորոշվի վարկատուների բանակցություններից հետո»:

Սաուդի բարձրաստիճան պաշտոնյաներից մեկը BBC-ի թղթակցին հայտնել է, որ Բեյքերի հետ կայացած բանակցությունների ժամանակ թագաժառանգը պահանջել է, որ պարտքի դուրսգրման դիմաց սաուդյան ընկերությունները ստանան Իրաքի վերականգնման կապալներ:

Նախնական տվյալներով, Իրաքը Սաուդյան Արաբիայի կառավարությանը պարտք է ավելի քան 9 մլրդ դոլար: Եվս 19 մլրդ դոլար ներդրել են սաուդյան մասնավոր բանկերն ու ընկերությունները: Սաուդյան Արաբիան Մերձավոր Արեւելքում Իրաքի խոշորագույն վարկատուն է:

Ավելի վաղ՝ չորեքշաբթի օրը, Իրաքի պարտքի մեծ մասը չեղյալ հայտարարելու պատրաստակամություն էր հայտնել Քուվեյթի կառավարությունը: Այդ երկրին իրաքցիները պարտք են 16 մլրդ դոլար:

Իրաքի պարտքը մասամբ դուրս գրելու որոշումներ են ընդունել նաեւ Քաթարը, Գերմանիան, Ֆրանսիան եւ Ճապոնիան:

ԱՆԳԼԻԱ

«Կոմիտաս ինստիտուտի» նոր նախաձեռնությունը

Հունվարի 27-ին Մեծ Բրիտանիայում երրորդ անգամ է նշվելու Հոլոքոստի օրը: Այդ առթիվ Մեծ Բրիտանիայում գործող «Կոմիտաս ինստիտուտը» հանդես է եկել մի նախաձեռնությամբ, որով նախատեսվում է Հայոց ցեղասպանության թեման՝ հատուկ կուրսով դասավանդել բրիտանական դպրոցներում: Համաձայն ինստիտուտից ստացված հաղորդագրության, առաջին դասընթացները սկսվելու են այս տարվա ամռանը: Կուրսը ներառելու է ընթերցանության ծրագիր՝ ուսանողների, ուղեցույց՝ դասատուների համար եւ հարակից նյութեր: Իր լոնդոնյան կենտրոնում ինստիտուտը շարունակում է զանազան նյութեր (գրքեր, լուսանկարներ, փաստաթղթեր) ընդունել թեմայի հետագա զարգացմանը նպաստելու նպատակով:

Շարունակելով իր ազգօգուտ գործունեությունը, կիրակի օրը՝ հունվարի 25-ին, ինստիտուտն իր դահլիճում ներկայացնելու է «Նարեկացի» արվեստի ինստիտուտի նկարահանած «Արդարադատություն: Թուրքիայում հայկական եկեղեցիների ավերումն ու Հայոց ցեղասպանության ժխտումը» ֆիլմը: Իսկ առաջիկա շաբաթվա ընթացքում հասարակությանը մանրամասներ է հաղորդելու «20-րդ դարի ցեղասպանությունների արձագանքները պոեզիայում» թեմայի շուրջ նախատեսված միջազգային մրցույթի վերաբերյալ: Մոռացված ցեղասպանությունների մասին գրված լավագույն բանաստեղծությունները տպագրվելու են հատուկ մի հատորում, որը լույս է տեսնելու 2005 թ.՝ Հոլոքոստի օրվա նախօրյակին:

«Կոմիտաս ինստիտուտի» հրատարակչական գործունեությունից հիշատակության արժանի են Արա Սարաֆյանի եւ Էրիկ Էյվբերիի «Բրիտանական խորհրդարանական բանավեճերը Հայոց ցեղասպանության շուրջ», Վահրամ Տատրյանի «Դեպի անապատ: Էջեր իմ օրագրից» եւ Արման Կիրակոսյանի «Բրիտանական դիվանագիտությունը եւ հայկական հարցը՝ 1830-1914 թթ.» հատորները: Հետագայում հրատարակվելու են «Միացյալ Նահանգներում գտնվող արձանագրություններ Հայոց ցեղասպանության վերաբերյալ» եւ «Ամերիկյան դիվանագիտությունը Բոսֆորում: Հենրի Մորգենթաուի օրագրերը» գրքերը:

Ինստիտուտի գործունեության մասին հավելյալ տեղեկություններ ստանալու համար դիմել Comidas Institute, Garod House, 42 Blythe Rd., London N 14 OHA, England կամ www.garodbooks.com հասցեով:

Հ. ԾՈՒԼԻԿՅԱՆ

Խաթամի. «Երբեւէ չենք զբաղվել միջուկային զենքի մշակմամբ»

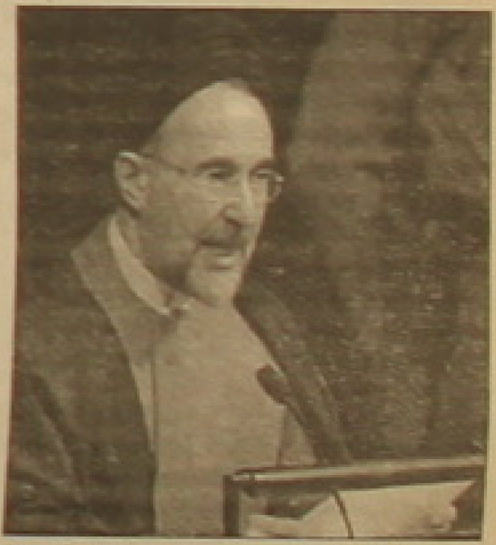

Դավոսում (Շվեյցարիա) անցկացվող միջազգային տնտեսական համաժողովում ելույթ ունենալով՝ Իրանի նախագահ Մոհամմադ Խաթամին հայտարարել է, որ իր երկիրը երբեք չի զբաղվել միջուկային զենքի մշակմամբ: Նա հերքել է մերթ ընդ մերթ հնչող այն ամբաստանությունները, թե Հյուսիսային Կորեան Թեհրանին հումք է մատակարարել զանգվածային բնաջնջման զենքի արտադրության համար:

Խաթամիի խոսքերով, Իրանը մտադիր է ըստ ամենայնի գործակցել Ատոմային էներգիայի միջազգային գործակալության հետ, որպեսզի հաստատվի երկրի ղեկավարության բացասական վերաբերմունքը միջուկային սպառազինությունների տարածման նկատմամբ:

Բրիտանական «Սքայ նյուզ» հեռուստաընկերությունը հաղորդում է, որ Արեւմուտքի մի շարք դիվանագետներ Իրանին մեղադրել են սեփական միջուկային ծրագրի շրջանակներում աշխատանքները շարունակելու եւ ուրանի հարստացման սարքավորումներ գնելու մեջ: Մինչդեռ 3 ամիս առաջ Թեհրանը հայտարարել էր, որ 18 տարով ընդհատում է իր միջուկային ծրագիրը: Միաժամանակ իրանցիները խոստովանել էին, որ ունեն հարստացված ուրանի եւ պլուտոնիումի փոքր քանակություն:

Ներկայումս Իրանի իշխանությունները պնդում են, որ երեք ամիս առաջ խոսվել է ուրանի հարստացման գործընթացի միայն ժամանակավոր դադարեցման մասին, իսկ ուրանը երկրին պետք է բացառապես էլեկտրաէներգիայի արտադրության համար: Այդուհանդերձ, եվրոպացիներն ու ամերիկացիները երկյուղներ ունեն, թե այդ ամենը լոկ քողածածկույթ է Իրանում միջուկային զենքի մշակման համար:

Իսրայելի արդարադատության նախարարը հանգստացնում է Շարոնին եւ Օլմերտին

Կաշառակերության գործերով Իսրայելի վարչապետ Արիել Շարոնին եւ առեւտրի նախարար Էհուդ Օլմերտին ներկայացվող մեղադրանքները, որոնց վերաբերյալ հաղորդում հրապարակվեց «Ազգի» երեկվա համարում, ըստ երեւույթին լուրջ հետեւանքներ չեն ունենա ամբաստանյալների համար: Խոսքը 1998 թ. հունական փոքր կղզիներից մեկի վրա Շարոնի բարեկամ, գործարար Դավիթ Ապելի շինարարական ծրագրի օգտին միջամտելու դիմաց 1 մլն դոլար կաշառք ստանալու մասին է: Գործարքին մասնակցել է նաեւ Էհուդ Օլմերտը, որն անցյալում Երուսաղեմի քաղաքապետն է եղել: Բացի դրանից, Շարոնը մեղադրվում է նախընտրական արշավի համար արտասահմանցի մի գործարարից ապօրինաբար 1,5 մլն դոլար ստացած լինելու մեջ:

«Հաարեց» թերթը տեղեկացնում է, որ Իսրայելի արդարադատության մարմինները, սակայն, հակված չեն պատժելու Շարոնին եւ Օլմերտին:

Արդարադատության նախարարի խոսքերով, Դավիթ Ապելի դեմ գործի հարուցումը բնավ չի նշանակում, թե գործեր են հարուցվում Շարոնի եւ Օլմերտի դեմ: Ուստի անտեղի է հարց բարձրացնել վերջին երկուսին պաշտոնանկ անելու վերաբերյալ:

Դավիթ Ապելին պաշտոնապես կաշառատվության մեղադրանք է ներկայացվել չորեքշաբթի օրը: Հունական կղզիներից մեկի վրա իր շինարարական աշխատանքների առաջացմանն օժանդակելու դիմաց նա այն ժամանակվա արտգործնախարար Շարոնին օգնել էր առաջադրվելու «Լիկուդ» կուսակցության նախագահ եւ եկամտաբեր աշխատանքի էր տեղավորել նրա որդի Գիլադին:

Սա առաջին դեպքը չէ, երբ Շարոնը մեղադրվում է կաշառակերության եւ ապօրինության մեջ, բայց մինչ օրս Իսրայելի արդարադատության մարմինները բավարար հիմք չեն գտել նրա նկատմամբ դատական քննություն սկսելու:

Մշակույթ

Արամ Խաչատրյանի «Ջութակի կոնցերտի» ներկայացումը

Ալ. Սպենդիարյանի անվան օպերայի եւ բալետի ազգային ակադեմիական թատրոնում Արամ Խաչատրյանի «Ջութակի կոնցերտի» բեմականացումը վաղուց սպասված պրեմիերա էր: Դեռեւս 70-ականներին խորեոգրաֆ Մաքսիմ Մարտիրոսյանն Արամ Խաչատրյանի հետ համագործակցելու ժամանակ կոմպոզիտորին հայտնում է նրա «Ջութակի կոնցերտը» խորեոգրաֆի վերածելու իր մտադրության մասին: Սակայն չի իրականանում:

Մաքսիմ Մարտիրոսյանն իր հոգում պահում է «Ջութակի կոնցերտի» բեմադրության մտահղացումը: Երկար ժամանակ նա ապրում եւ ստեղծագործում է Մոսկվայում եւ երբ 1987 թ.-ին վերադառնում է Հայաստան, որոշում է մտադրությունն իրականացնել: Բեմադրությունը նվիրված Արամ Խաչատրյանի 100-ամյակին, նաեւ երախտիքի տուրք է կոմպոզիտորի հիշատակին: «Ջութակի կոնցերտը» քանի որ ծրագրային նպատակ չի ունեցել եւ լիբրետտո չունի, Մաքսիմ Մարտիրոսյանը որպես խորեոգրաֆ ստեղծում է ներքին լիբրետտոն՝ I ջութակ, II ջութակ, կլառնետ եւ թավջութակ հաղորդելով եւ տալով յուրաքանչյուրին լեյտմոտիվ՝ կերպավորելով ստեղծագործությունը:

Աշխատանքները կատարվել են դժվարություններով, ծանր պայմաններում, եւ բավականին կարճ ժամանակընթացքում: Բեմականացման ընթացքում խաչատրյանական երաժշտությանը համահունչ հնչում է Ե. Չարենցի պոեզիայից լավագույն մի փունջ: «Ջութակի կոնցերտը» շատ հարազատ եւ ազգային լինելուց բացի, իր մեջ է առնում ողջ Արեւելքը եւ նաեւ համամարդկային է: Այն լի ու լի է մարդկային հույզերով, ապրումներով, փոթորկվող տենչով, սպասումներով, սիրով եւ տառապանքով», ասում է խորեոգրաֆիայի պետական թատրոնի գեղարվեստական ղեկավար Մ. Մարտիրոսյանը: Քանի որ չարենցյան պոեզիայի իր ընկալումը համապատասխանում էր Խաչատրյանի երաժշտության ոգուն, ուստի եւ ներկայացման համար հատուկ լիբրետո չստեղծելով, այն փոխարինվել է «հուժկու եւ շռնդալից պոռթկումներով հարուստ չարենցյան պոեզիայով»:

«Հավերժություն» բալետային ներկայացման ձեւավորումը եւ զգեստների նկարիչը Ռոբերտ Էլիբեկյանը, ստեղծել է իրարից տարբեր, խիստ բազմազան մոդելներ, գունային հետաքրքրական կոմպոզիցիա, հավերժության եւ երեւակայության սիմվոլիկ պատկերներ:

Ներկայացման ընթացքում հնչում է 1953 թ. Արամ Խաչատրյանի դիրիժորությամբ եւ Լեոնիդ Կոգանի կատարմամբ համերգային ձայնագրությունը: Ներկայացմանն ինքնատիպություն եւ նորություն է հաղորդում չարենցյան պոեզիայի շռնդալից պոռթկումը՝ Վլադիմիր Աբաջյանի կատարմամբ:

«Հավերժություն» բալետի ներկայացումը նախատեսված էր Խաչատրյանի 100-ամյակի ծրագրի շրջանակներում, սակայն օպերային թատրոնի վերանորոգման եւ ֆինանսական պատճառներով (բեմական ձեւավորման որոշ դրվագներ դուրս են մնացել) ստեղծագործության պրեմիերան կայացավ երկու օր առաջ՝ արժանանալով հանդիսատեսի ջերմ ընդունելությանը եւ համարվեց մշակութային իրադարձություն:

Մ. Բ.

Ինչ են ասում սիրող սրտերը

Անուշ Նազգաշյանի բանաստեղծությունների նոր ժողովածուն

Հուզառատ խառնվածքով, ջերմ, տաք ներաշխարհով երեկ Թեքեյան կենտրոնի սրահում հավաքվածների մեջ սիրո մոռացված հուշեր փորձեց արթնացնել սփյուռքահայ բանաստեղծուհի Անուշ Նազգաշյանը:

Օտարության մեջ ապրող բանաստեղծուհին, որ կրել է տարագիր լինելու ճակատագիրը, սակայն եւ ունենալով բազում հնարավորություններ, ստանալով բարձրագույն կրթություն, տիրապետելով մի շարք լեզուների, ասմունքներով եւ դասախոսություններով հանդես գալով Անգլիայում, Ֆրանսիայում, ԱՄՆ-ում, Կանադայում, Հորդանանում, Երուսաղեմում, իր հոգում ունեցել է կարոտն առ հայրենին:

Բարձրագույն կրթություն ստացել է Երեւանում՝ պետհամալսարանի բանասիրական ֆակուլտետում, պաշտպանել է գիտական թեզ «Ֆրիկի կյանքը եւ ստեղծագործությունը» թեմայով: 1997 թ.-ին ընտրվել է Հայաստանի ԳԱ պատվո անդամ: Հրատարակել է բանաստեղծական 5 ժողովածու Երուսաղեմում եւ Երեւանում: Վերջինը «Եթէ յանկարծ տեսնես իրեն...» հատընտիրը լույս է ընծայել ՀԳՄ հրատարակչությունը 2003 թ.:

Այս գրքի շնորհանդեսի առիթով Թեքեյան մշակութային միության կազմակերպած երեկոյին ներկա մտավորականներն Անուշ Նազգաշյանին ներկայացրին իբրեւ կրակոտ սիրով առլեցուն, բանաստեղծական էությամբ հայուհու: Թեքեյան մշակութային միության գործադիր տնօրեն Սերգեյ Գալստյանը վարելով երեկոն, նկատեց, որ Անուշ Նազգաշյանին, եթե պատահաբար անգամ հանդիպես, կզգաս, որ իրավ բանաստեղծ է: ԹՄՄ նախագահ Ռուբեն Միրզախանյանն Անուշ Նազգաշյանի բանաստեղծությունների ներքին ազատության սիրո դրսեւորումները եւ հայրենատենչությունը բացատրեց թեքեյանական շունչ ունեցող Նազգաշյան ընտանիքի հայաշունչ մթնոլորտով:

Անուշ Նազգաշյանի կանացի սիրառատ էության, նրա հայեցի մտածողության, բանաստեղծական աշխարհի նուրբ քնարականության մասին խոսեցին Հայաստանի գրողների միության նախագահ Լեւոն Անանյանը, ԵՊՀ բանասիրական ֆակուլտետի հայ նոր գրականության ամբիոնի վարիչ, բանասիրության դոկտոր Սամվել Մուրադյանը, «Սփյուռք» գիտաուսումնական կենտրոնի տնօրեն Սուրեն Դանիելյանը, Լեւոն Լաճիկյանը, Սվետլանա Խանումյանը, Համլետ Կարճիկյանը, Շավիղ Գրիգորյանը, Վարդան Գրիգորյանը, Վլադիմիր Աբաջյանը եւ ուրիշներ:

«Սիրերգակ բանաստեղ, որի գրականության առանցքում սերն է աշխարհի, սիրած էակի, հայրենիքի, իր զավակի նկատմամբ: Տարիներ շարունակ նա սփյուռքում կրթում է հայեցի սերունդ, սերում է տոհմիկ մանկավարժի ընտանիքից, սփյուռքում կարեւոր դերակատարում ունենալով՝ զգայուն հայրենասերի սիրող սիրտ է բաբախում բանաստեղծություններում»:

Ա. Նազգաշյանի ստեղծագործությունների օբյեկտիվ գնահատականում Սուրեն Դանիելյանն առանց բառերի անտեղի շռայլության նկատեց, որ սփյուռքահայ գրականության մեջ վերջին շրջանում ավելի գերիշխող են ազգային մտահոգությունները, հայրենիքի կարոտը, Հայաստան-սփյուռք հարաբերությունները: Սիրո, նե-րանձնական զգացմունքները, կյանքի գեղագիտական ընկալումներն ու ճշմարտությունները կարծես լքել են սփյուռքահայ պոեզիան, եւ Նազգաշյանի բանաստեղծությունների սիրային մոտիվները շատ անհրաժեշտ են այս առումով:

Բանախոսները խոստովանեցին, որ Անուշ Նազգաշյանի պոեզիան եւ ինքը՝ բանաստեղծուհին, իր հետ տաք շունչ ու հաճելի անակնկալներ է բերում միշտ, ինքն ապրում է իր սիրո մոլորակում եւ իր ընթերցողին էլ դարձնում է այդ սիրո մոլորակի անդամ: Կարեւոր համարվեց սփյուռքահայ գրականությունը դիտել հայ գրականության ընդհանուր ծիրում, որն ավելի կմերձեցնի մեզ արեւմտահայ պոեզիային:

Բանաստեղծուհին արդեն Հայաստանի անձնագիր ունի, որը երկրի, հայրենիքի նկատմամբ նվիրումի ու ակնածանքի դրսեւորում է, նա նաեւ առանձնատուն ունի Երեւանում եւ բազում բարեկամներ եւ իրեն սիրողներ: Այս վերջին գրքի հասույթը հեղինակը նվիրում է Համահայկական գրական հիմնադրամին, որը նույնպես հայրենասիրության մի արտահայտություն է:

Երեկոն ջերմացրեց բանաստեղծուհու ասմունքը՝ սեփական պոեզիայի մեկնաբանությամբ:

ՄԵԼԱՆՅԱ ԲԱԴԱԼՅԱՆ

ՏԱՐՕՐԻՆԱԿ ԴԵԳԵՐՈՒՄՆԵՐ

Մի քանի հարցեր Խ. Աբովյանի արձանի առնչությամբ

90 տարի առաջ Փարիզում ձուլվեց Անդրեաս Տեր-Մարուքյանի կերտած Խաչատուր Աբովյանի արձանը: Արձանի ձուլման համար վճարելու գումարը բավարար չլինելու պատճառով 12 տարի մնաց ձուլարանում: 1925-ին արձանը Երեւան տեղափոխելիս ճանապարհին անհետացավ, ապա մի քանի ամիս որպես Եվրոպայի անանուն հեղափոխականի արձան դրվեց Բաքվի կենտրոնական հրապարակում: 70 տարի առաջ վերջապես հաջողվեց արձանը տեղադրել Երեւանում, «Մոսկվա» կինոթատրոնի մերձակա՝ Խ. Աբովյանի անվան հրապարակում: 1950-ից սկսվեց արձանի երեւանյան «ճամփորդությունը», 14 տարի անց վերջնականապես դրվեց Քանաքեռում:

Աբովյանի արձանի պատմությունը դեռ չի ավարտված... Այնուամենայնիվ, մի քանի հարցեր անհայտ են՝ կապված արձանի ոդիսականի հետ.

1. Որտե՞ղ էր Աբովյանի արձանը 1925-33 թթ. եւ ինչո՞ւ այդքան ուշացավ նրա տեղադրումը:

2. Ո՞ւր անհետացան արձանի պատվանդանի մոտ դրվելու համար նախագծված եւ արձանի հետ ձուլված պատանիների ֆիգուրները:

3. Ո՞րն էր արձանի՝ Երեւանում «դեգերելու» պատճառը, եւ ո՞վ էր նրա «շարժիչ ուժը»: «Խորհրդային Հայաստան» թերթի 1933 թ. հուլիսի 8-ի համարում տպագրված լուսանկարներից երեւում է, որ հուլիսի 6-ին տեղադրված արձանի պատվանդանի մոտ բացակայում է վերեւում հիշատակված պատանիների քանդակային կոմպոզիցիան: Փարիզից Երեւան հասե՞լ են արդյոք պատանիների քանդակները, թե՞ ճանապարհին կորել են, մնում է անհայտ: Միգուցե, բրոնզե քանդակները նորից հալել են եւ թանկարժեք մետաղն օգտագործել ա՞յլ նպատակների համար...:

Ուշագրավ է Հայաստանի գրողների միության նախագահ Եղիա Չուբարի խոսքն Աբովյանի արձանի բացման հանդիսավոր արարողության ժամանակ. «... Երեւանում արդեն կանգնած են պողպատաձույլ բոլշեւիկներ Սպանդարյանի, Շահումյանի, Ջափարիձեի, Ազիզբեկովի արձանները, որոնց գործի վերջնական հաղթանակի համար մենք այսօր պայքարում ենք: Աբովյանը մերը չէ իր իդեոլոգիայով, նրան արձան կանգնեցնելով՝ մենք մեր երախտիքն ենք հայտնում առաջին աշխարհաբար գրքի հեղինակին...» («Խորհրդային Հայաստան», 8 հուլիսի, 1933 թ.): Եղիա Չուբարի արտասանած այս խոսքերին, այսօր, տարիների հեռվից, պետք է մոտենանք ըմբռնումով եւ գնահատենք որպես դիվանագիտություն: Չէ՞ որ այդ տարիներին անզգուշորեն ասված մեկ խոսքը կարող էր որպես ազգայնամոլության դրսեւորում եւ... բազմաթիվ ազնիվ մարդկանց կյանքը վտանգի տակ դներ: Հավանաբար այդ հանգամանքն է եղել պատճառը, որ արձաններից զուրկ Երեւանում չշտապեցին Աբովյանի արձանը տեղադրել: Սպասեցին: Նախ տեղադրեցին «պողպատաձույլ» բոլշեւիկյան գործիչների արձանները, ապա նոր միայն «համբերատար հերթի սպասող» Աբովյանինը: Այսպես էր ժամանակի պահանջը:

Սակայն 1950-ին արձանը տեղահանեցին. սկսվեց Աբովյանի արձանի «երեւանյան դեգերումը»:

Մինաս Սարգսյանն իր «Անդրեաս Տեր-Մարուքյան» գրքում նշում է, որ արձանը տեղափոխելու պատճառը Աբովյան փողոցում կատարվող շինարարական աշխատանքներն էին: Զարմանալի է, թե այդ ի՞նչ աշխատանքներ էին, որոնց արձանը խանգարում էր, իսկ եթե իրոք այդ էր պատճառը, ապա ինչո՞ւ արձանը չվերադարձրին իր նախկին տեղը:

Արձանի տեղափոխման մեկ այլ պատճառ է նշում Թադեւոս Հակոբյանը. «Խ. Աբովյանի նոր արձանն Աբովյան փողոցի հյուսիսային վերջավորությունում գտնվող Աբովյան պուրակում կանգնեցնելուց հետո Տեր-Մարուքյանի նշված արձանը տեղափոխեցին Հրազդանի գեղատեսիլ ձորը...» (Թ. Հակոբյան. «Երեւանի պատմությունը», հ. 4, էջ 484): Ե՛վ Մ. Սարգսյանը, ե՛ւ Թ. Հակոբյանը չեն նշում, որ մինչ արձանը Հրազդանի ձոր, Մանկական երկաթուղի հասնելը «կանգառել է» Կրկեսի մոտակայքում գտնվող աղբակույտում, Ծիծեռնակաբերդի բլրի քարքարուտներում... Այդ ինչպե՞ս պատահեց, որ այն տարիներին դեռ երիտասարդ (այսօր արդեն 80-ն անց) քանդակագործ Արշամ Շահինյանը եւ Խաչատուր Իսկանդարյանը կարողացան գնահատել Աբովյանի արձանի արժեքը, կատարելությունը եւ բազմաթիվ անգամ կերպարվեստագետների համագումարներով հարց բարձրացրին արձանը տեղադրել արժանավայել վայրում՝ մինչդեռ առաջին սերնդի քանդակագործները աչքաթող արեցին արձանը, այն դեպքում, երբ նրանք իրենց աշխատանքները ձգտում էին տեղադրել մարդաշատ, կենտրոնական վայրերում:

Ի՞նչն էր այդ բազմաչարչար արձանի «սար ու ձոր գցելու» դրդապատճառը: Գուցե նա իր կատարելությամբ «ստվեր էր գցում» ուրիշների աշխատանքների վրա եւ օգնում արվեստագետներին զանազանել «սեւը սպիտակից»:

Բարեբախտաբար, Աբովյանի արձանը բազում «կրակների» միջով անցնելով՝ հասավ Քանաքեռ եւ մինչ այսօր կանգնած է մեծ լուսավորչի տուն-թանգարանի մոտ: Իհարկե, եթե այն առաջվա պես տեղադրված լիներ Երեւանի կենտրոնական մասում, արվեստասերները, երիտասարդ քանդակագործները եւ հյուրերն ավելի հաճախ արձանը տեսնելու հնարավորություն կունենային:

ԱՐՏՈՒՇ ԽԱՌԱՏՅԱՆ

ԾԱՂՐԱՆԿԱՐՉԻ ԱՉՔԵՐՈՎ

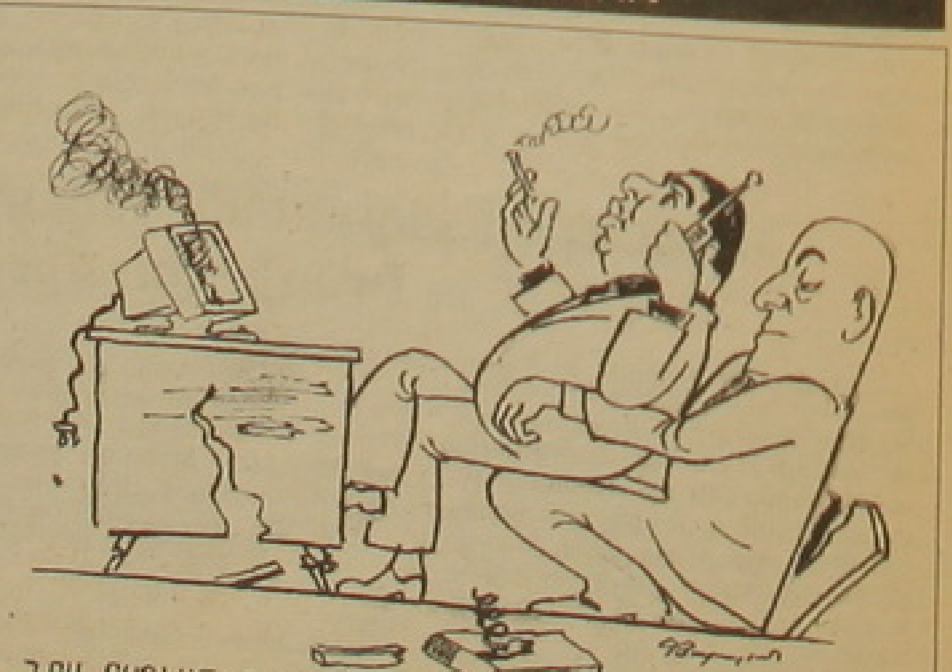

ՆՐԱ ԲԱԶԿԱԹՈՌԸ ՎԱՂՈՒՑ ԽԱՐԽԼՎԵԼ Է, ԲԱՅՑ ՉԻ ՓԼՎՈՒՄ, ՈՐՈՎՀԵՏԵՎ ԴԵՌ ԿԱՆԳՈՒՆ Է ՆՇԱՆԱԿՈՂԸ...

Մարզական

Գագիկ Գրիգորյան. «Ճիշտ կլիներ, որ «Արարատը» մասնակցեր բարձրագույն խմբի առաջնությանը»

2003 թ. ֆուտբոլի ՀՀ առաջնության ավարտից հետո ՀՖՖ նախագահ Ռուբեն Հայրապետյանը մամուլի ասուլիսում հայտարարել էր, որ եթե «Արարատը» ցանկանում է մասնակցել բարձրագույն խմբի առաջնությանը, ապա պետք է մինչեւ դեկտեմբերի 15-ը պաշտոնապես դիմի գործկոմին, որի թույլտվությամբ էլ իրավունք կստանա հանդես գալու ուժեղագույնների խմբում: Հետեւելով այդ հայտարարությանը, «Արարատ» ֆուտբոլային ակումբը պաշտոնապես դիմել էր ֆեդերացիայի գործկոմին, սակայն, չգիտես ինչու, հարցը դրական լուծում չստացավ: Իրավիճակը պարզաբանելու խնդրանքով դիմեցինք «Արարատ» ակումբի փոխնախագահ Գագիկ Գրիգորյանին:

Պրն Գրիգորյան, ինչպիսի՞ պատճառաբանությամբ գործկոմը մերժեց «Արարատի» խնդրանքը:

- Որքան ինձ հայտնի է, գործկոմն ընդհանրապես չի էլ քննարկել «Արարատի» դիմում-հայտը՝ պատճառաբանելով, որ այն նշված ժամկետից ուշ է ներկայացվել ֆեդերացիա (թեեւ ուշացումն ընդամենը մի քանի ժամով էր): Դեկտեմբերի 16-ին մենք կրկնել ենք հայտը՝ ներկայացնելով ուշացման պատճառը, երկու օր անց կրկին երկու նամակներով դիմել ենք ֆեդերացիայի նախագահին եւ գործկոմին՝ խնդրելով քննարկել «Արարատի» հարցը եւ թույլատրել թիմին մասնակցելու բարձրագույն խմբի առաջնությանը: Հունվարի 12-ին ֆեդերացիայից ակումբը պաշտոնական նամակ է ստացել, որին կից ներկայացվել է 2004 թ. մրցաշրջանի կանոնակարգի նախագիծը, որում «Արարատն» ընդգրկված է առաջին խմբի առաջնության մասնակիցների ցանկում: Այսինքն՝ եթե ընդունենք, որ դա մեր դիմում-հայտի պաշտոնական պատասխանն է, ապա նշանակում է, որ այսօրվա վիճակով թիմը պետք է հանդես գա առաջին խմբի մրցաշարում:

- Կարծիք կա, որ «Արարատին» բարձրագույն խմբում չթույլատրելու հարցը պայմանավորված է կանոնակարգով, մարզական սկզբունքների պահպանման անհրաժեշտությամբ:

- Ամբողջ հարցն այն է, որ կանոնակարգում բացակայում է այն դրույթը, թե որակազրկման դեպքում հաջորդ մրցաշրջանում թիմը ո՞ր խմբում պիտի հանդես գա: Հստակ նշված է, որ եթե թիմն ինչ-ինչ պատճառներով հրաժարվում է առաջնությանը մասնակցելուց, ապա հաջորդ մրցաշրջանը պետք է սկսի ցածր խմբից: Բայց չէ՞ որ «Արարատը» չի հրաժարվել առաջնության մասնակցությունից, այլ որակազրկվել է մեկ տարով: Որոշման մեջ չի նշվել, թե հաջորդ տարի թիմը ո՞ր խմբում պետք է հանդես գա: Նշանակում է, ինքնաբերաբար պետք է հասկանալ, որ հաջորդ տարի պետք է թիմը խաղա բարձրագույն խմբում: Հակառակ դեպքում ստացվում է, որ «Արարատին» ընդհանրապես են հեռացրել առաջնությունից: Որոշման մեջ չի հստակեցվել թիմին առաջնություն վերադարձնելու կարգը, այսինքն՝ ամեն ինչ թողնվել է ֆեդերացիայի գործկոմի հայեցողությանը:

Ինչ վերաբերում է մարզական սկզբունքների պահպանմանը, ապա նախորդ տարիներին այն բազմիցս խախտվել է, նորաստեղծ թիմերին թույլատրել են միանգամից հանդես գալու բարձրագույն խմբում: Ստացվում է, որ հենց «Արարատի» պարագայո՞ւմ են ցանկանում առաջնորդվել մարզական սկզբունքով: Կարծում եմ, այստեղ զուտ բարի կամքի դրսեւորման հարց է. ցանկություն ունի՞ գործկոմը «Արարատին» թույլատրելու հանդես գալ բարձրագույն խմբում, թե՞ ոչ:

Մարզական առումով ճիշտ կլիներ, որ «Արարատը» մասնակցեր բարձրագույն խմբի առաջնությանը, ինչը զգալիորեն կբարձրացներ մրցակցությունը, կնպաստեր առաջնության նկատմամբ հետաքրքրության աճին: Հարկ է հաշվի առնել, որ «Արարատն» այսօր հանրապետության ֆինանսապես կայուն թիմերից մեկն է: Իսկ դա Հայաստանի պայմաններում բարձրագույն խմբի առաջնությանը մասնակցելու գլխավոր նախապայմաններից է:

- Չե՞ք պատրաստվում մեկ անգամ եւս դիմելու գործկոմին՝ հարցի դրական լուծման ակնկալիքով:

- «Արարատ» ակումբի ղեկավարությունը մեկ անգամ եւս դիմել է գործկոմին՝ խնդրելով թույլատրել հանդես գալու բարձրագույն խմբում: Հույս ունեմ, որ մեր խնդրանքը կբավարարվի:

- Իսկ եթե հարցը դրական լուծում չստանա՞:

- Թիմը վաղուց պատրաստվում է նոր մրցաշրջանին եւ անկախ այն բանից, թե ո՞ր խմբում կթույլատրեն հանդես գալ, մասնակցելու է 2004 թ. առաջնությանն ու գավաթի մրցաշարին: «Արարատը» դեռ անցյալ տարի պատրաստվում էր 2 թիմով հանդես գալ ՀՀ առաջնությունում (բարձրագույն եւ առաջին խմբերում), նախապես վճարել էր մուտքավճարը: Այս տարի էլ «Արարատը» պատրաստ է 2 թիմով մրցապարեզ դուրս գալ, եթե, իհարկե, լուծվի բարձրագույն խմբի հարցը: Ուզում եմ շեշտել այն միտքը, որ մենք շարունակելու ենք ֆուտբոլային գործունեությունն անկախ այն բանից, թե ո՞ր խմբում հանդես կգանք: «Արարատն» անցյալ տարի էլ պատրաստ էր առաջին խմբում հանդես գալու, եթե թույլատրեին: Այդ դեպքում գուցե եւ այսօր այլեւս նման հարց չծագեր: Իհարկե, ցանկալի կլինի, որ թիմը խաղա բարձրագույն խմբում: Դրանից կշահի թե «Արարատը», թե առաջնությունը:

- ՈՒԵՖԱ-ի պահանջներին համապատասխան, թիմերը պետք է լիցենզավորման գործընթաց անցնեն: Այս ուղղությամբ ինչպիսի՞ն է վիճակն «Արարատում»:

- Մարզաբազայի հարցը կարծես թե վերջնական լուծում ստացավ: Արդեն լուծվել է Ձորաղբյուրի շինությունների հետագա ճակատագրի հարցը՝ դրանք տնօրինելու իրավունքը ստացել ենք: Այժմ բանակցություններ են վարվում մարզադաշտ ձեռք բերելու կամ դրա կառուցման համար հողհատկացում ստանալու շուրջ: Հուսով եմ, այս տարի այդ հարցը եւս դրական լուծում կստանա: Ինչ վերաբերում է մանկապատանեկան մարզադպրոցին, ապա վերը նշված հարցերի լուծումից հետո այդ հարցն էլ կկարգավորվի: Այժմ ունենք մանկապատանեկան խումբ, որը կմասնակցի համապատասխան տարիքային խմբի առաջնությանը: Ինչ վերաբերում է մարզիչների լիցենզավորմանը, ապա, կարծում եմ, ֆեդերացիան այն կկազմակերպի, ինչը ողջունելի է եւ կնպաստի պրոֆեսիոնալ մոտեցման դրսեւորմանը:

- Առաջնության հանդիպումներն «Արարատը» կրկին Աբովյանո՞ւմ է անցկացնելու:

- Տեսնենք, թե հարցն ինչպես կլուծվի, եւ քանի թիմով կմասնակցենք 2004 թ. առաջնությանը: Սկզբունքորեն Աբովյանի մարզադաշտը մեզ համար հոգեհարազատ է դարձել, վերջին տարիներին արարատցիներն այստեղ են հանդես եկել: Սակայն չի բացառվում, որ Երեւանի մարզադաշտերից որեւէ մեկում խաղանք:

- Թիմի համալրման հարցը երեւի նույնպես պայմանավորված է նրանով, թե «Արարատը» ո՞ր խմբում հանդես կգա:

- Նախորդ մրցաշրջանի համեմատ թիմը պահպանել է իր կազմը՝ չհաշված սուբյեկտիվ կորուստները: Բոլոր լեգեոներներն էլ թիմում են, բացառված չէ, որ նոր լեգեոներներ հրավիրվեն թիմ: Մրցաշրջանի նախապատրաստական փուլում թիմի համալրման գործընթացը կշարունակվի: Ամեն ինչ արվում է, որպեսզի «Արարատը» կազմ ու պատրաստ ներկայանա առաջնության եւ գավաթի մրցաշարին, որտեղ թիմի առջեւ բարձր խնդիրներ են դրվելու: «Արարատը» միշտ պայքարել է բարձր տեղերի համար, եւ նոր մրցաշրջանն այս առումով բացառություն չի կազմի:

«Լեռնային Արցախը» բարձրագույն խմբում հանդես գալու խնդրանքով դիմել է ֆեդերացիային

Ինչպես հայտնի է, «Լեռնային Արցախ» ֆուտբոլային ակումբն անցյալ մրցաշրջանում հրաժարվել էր ֆուտբոլի ՀՀ բարձրագույն խմբի եւ գավաթի խաղարկությունից: Ակումբի ղեկավարությունն իր այդ քայլը պատճառաբանել էր նրանով, որ թիմը զրկված լինելով սեփական հարկի տակ նշանակված հանդիպումները Ստեփանակերտում անցկացնելու հնարավորությունից, ստիպված էր բավական երկար ճանապարհ կտրել-անցնել եւ ֆինանսական միջոցներ ծախսել Կապանում հանդես գալու համար:

Ինչպես տեղեկացանք «Լեռնային Արցախի» նախագահ Հայկ Զավաղյանից, հունվարի 19-ին ակումբը պաշտոնապես դիմել է ֆուտբոլի Հայաստանի ֆեդերացիային՝ խնդրելով թիմին թույլատրել հանդես գալու բարձրագույն խմբում: Հարցի դրական լուծման դեպքում «Լեռնային Արցախը» դուստր թիմ կներկայացնի նաեւ առաջին խմբում: Ինչպես մեզ հետ զրույցում նշեց Հայկ Զավաղյանը, ակումբի ղեկավարությունը գիտակցում է, որ Ստեփանակերտում թիմի հանդիպումների անցկացման հարցը միայն ֆուտբոլի ֆեդերացիայից չի կախված, այդ ուղղությամբ համապատասխան մարմինները եւս գործունեություն են ծավալել: Ուստի հաշվի առնելով այս ամենը, «Լեռնային Արցախի» ղեկավարությունը նպատակահարմար է գտել կրկին մրցապարեզ հանելու թիմին, մանավանդ որ անցյալ տարի թիմը չի դադարեցրել մարզումները, նաեւ ընկերական մի շարք հանդիպումներ է անցկացրել, որպեսզի ֆուտբոլիստները պահպանեն լավ մարզավիճակը:

Ներկայումս էլ «Լեռնային Արցախը» լրջորեն նախապատրաստվում է նոր մրցաշրջանին: Արդեն մեկ շաբաթ է, ինչ թիմը գլխավոր մարզիչ Սլավա Գաբրիելյանի գլխավորությամբ ուսումնամարզական հավաք է անցկացնում: Թիմի կազմը լիովին պահպանվել է, դեռեւս անցյալ տարի «Լեռնային Արցախ» վերադարձան «Զվարթնոցում» հանդես եկող փորձառու ֆուտբոլիստներ Լեւոն Սկրտչյանն ու Մհեր Ավանեսյանը, որոնք իրենց խաղընկերների հետ լրջորեն նախապատրաստվում են նոր մրցաշրջանին: Երեքշաբաթյա ուսումնամարզական հավաքն ավարտվելուց հետո նախատեսվում է եւս մեկ հավաք կազմակերպել, հնարավոր է՝ Արարատի «Այգ» մարզաբազայում: Թիմի փորձառու ֆուտբոլիստների հետ մարզումներին մասնակցում են արցախցի երիտասարդ խաղացողներ: Ի դեպ, Արցախում մանկապատանեկան չորս խմբեր են կազմավորված, որոնք եւս ամենօրյա քրտնաջան մարզումներ են անցկացնում: Բացառված չէ, որ Արցախը ներկայացված լինի նաեւ Հայաստանի պատանեկան առաջնությունում:

Ինչ վերաբերում է խաղադաշտին, ապա ակումբի նախագահը տեղեկացրեց, որ այս տարի «Լեռնային Արցախը» պատրաստվում է հանդես գալու Գորիսում: Ճիշտ է, Գորիսի մարզադաշտն առայժմ չի համապատասխանում մրցումների անցկացման համար ՀՖՖ-ի ներկայացվող պահանջներին, սակայն ակումբի ջանքերով մարզադաշտում համապատասխան շինարարական աշխատանքներ կիրականացվեն:

Ինչ խոսք, ողջունելի է, որ մեկամյա ընդմիջումից հետո Արցախը կրկին ակտիվ մասնակցություն կունենա Հայաստանի ֆուտբոլային կյանքին: Մնում է միայն սպասել ֆուտբոլի Հայաստանի ֆեդերացիայի գործկոմի որոշմանը: Կթույլատրի՞ արդյոք գործկոմը «Լեռնային Արցախին» կրկին հանդես գալու բարձրագույն խմբում, թե՞ թիմը ստիպված կլինի սկսել առաջին խմբից:

ԹԵՆԻՍ

Սարգսյանը պարտվեց, Նալբանդյանը մտավ հաջորդ փուլ

Մելբուռնում ընթանում են թենիսի Ավստրալիայի բաց առաջնության երկրորդ փուլի հանդիպումները: Անհաջողության մատնվեց Սարգիս Սարգսյանը, որը չափազանց ծանր մրցախաղում, հինգ խաղափուլում զիջեց Ռեդդին: Սարգսի համար անհաջող դասավորվեցին առաջին երկու խաղափուլերը, որոնցում նա զիջեց մրցակցին (3-6, 4-6): Հաջորդ երկու խաղափուլերում հայ թենիսիստին մեծ ջանքերի գնով հաջողվեց հավասարեցնել հաշիվը (6-4, 7-6): Ամեն ինչ պետք է վճռեր 5-րդ խաղափուլը: Այստեղ եւս համառ մրցակցություն ծավալվեց: Ի վերջո, հաջողությունն ուղեկցեց Ռեդդին, որը հաղթելով 6-4 հաշվով, մտավ հաջորդ փուլ: Այսպիսով, Սարգիսը դուրս մնաց հետագա պայքարից: Այժմ մեր մարզասերներին մնում է ցավել արգենտինահայ Դավիթ Նալբանդյանի համար: Վերջինս 2-րդ փուլի հանդիպումն էլ վստահ անցկացրեց՝ առանց մեծ դժվարության պարտության մատնելով Մայերին (6-1, 6-0, 6-3):

Երկրորդ փուլի արգելքը հաղթահարեցին նաեւ Յուհանսոնը, Նադալը, Նովակը, Պավելը, Կանյասը, Ֆեռերոն, Հենմանը, Անչիչը, Կոստան, Ֆեդերերը, Հյուիթը:

Կանանց մրցապայքարում հաջող հանդես եկան Ռուսաստանի ներկայացուցիչները: Գոլովինը, Կրեսնոռուցկայան, Լիխովցեւան, Սաֆինան, Շարապովան, Միսկինան հաղթելով իրենց մրցակցուհիներին, մտան հաջորդ փուլ: Պայքարը շարունակում է տիտղոսակիր Վինուս Ուիլյամսը, ինչպես նաեւ Կիմ Կլայստերսը, Նատալի Դեշին, Լիզա Ռեյմոնդը:

Չիլիում գոլ խփելը վտանգավոր է կյանքի համար

Պարզվում է, որ Չիլիում գոլ խփելը վտանգավոր է կյանքի համար: Համենայն դեպս, «Բանդերա» եւ «Գոնսալինա» սիրողական թիմերի հանդիպման ժամանակ տեղի ունեցած տխուր միջադեպը դա է վկայում: Այդ խաղի վերջին րոպեին «Բանդերայի» ֆուտբոլիստ Էլ Ռուլոն խփեց հաղթական գնդակը եւ, բնականաբար, ցնծության մեջ էր: Սակայն նրա ուրախությունը շատ կարճ տեւեց: Մրցակից թիմի ֆուտբոլիստներից մեկը մարզաշապիկի տակ թաքցրած ատրճանակից երեք գնդակ արձակեց Էլ Ռուլոյի վրա: Վերջինս վիրավորվեց ուսից եւ նրան անմիջապես հիվանդանոց տեղափոխեցին: Իսկ հանցագործ ֆուտբոլիստն օգտվելով իրարանցումից, անմիջապես փախավ մարզադաշտից: Սակայն իրավապահներին արդեն հայտնի է հանցագործի անձը, ուստի նրանք վստահ են, որ կձերբակալեն «Գոնսալինայի» ֆուտբոլիստին:

Ռոսիցկու հարցում «Բորուսիայի» վերաբերմունքը փոխվել է

Չեխիայի հավաքականի եւ Դորտմունդի «Բորուսիայի» կիսապաշտպան Թոմաշ Ռոսիցկին հետաքրքրել է «Չելսիին»: Այդ փաստը չեխական «Սպորտ» թերթին տված հարցազրույցում հաստատել է Ռոսիցկին, որի գործակալը վերջին շաբաթներին անընդհատ շփման մեջ է անգլիական ակումբի ղեկավարության հետ:

Ռոսիցկու հարցում «Բորուսիայի» ղեկավարության դիրքորոշումը փոխվել է: Եթե նախկինում նրանք հայտարարում էին, որ ֆուտբոլիստը չի վաճառվում, ապա այժմ ակումբի մենեջեր Միխայել Մայերը նշել է, որ եթե որեւէ մեկը ցանկանում է հեռանալ թիմից եւ նրա համար նորմալ գումար են առաջարկում, ապա կարելի է բանակցել: Ակնհայտ է, որ նման վերաբերմունքի փոփոխությունը պայմանավորված է թիմի ֆինանսական դժվարություններով: Ինչպես հայտնի է, «Բորուսիան» չմտավ չեմպիոնների լիգայի հիմնական մրցաշարի մասնակիցների ցանկը, իսկ ՈՒԵՖԱ-ի գավաթի խաղարկությունում էլ անհաջող հանդես եկավ:

Էջը պատրաստեց
ՄՀԵՐ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆԸ

ԱԶԳ

Օրվա հետքերով

Թուրք-հայկական հաշտեցման հանձնաժողովի գալիք հանդիպումը Երեւանո՞ւմ

Սկիզբը էջ 1

Միհրանյանը չբացառեց ԹՀՀՀ-ի հաջորդ հանդիպումը Երեւանում անցկացնելու հավանականությունը: Նրա ասելով, լոնդոնյան հանդիպման ընթացքում նախնական պայմանավորվածություն է ձեռք բերվել մինչեւ մայիս նոր հանդիպում անցկացնել, որը կարող է տեղի ունենալ Երեւանում, Մոսկվայում կամ Անկարայում: Միհրանյանի ասելով, հիմնադրումից հետո ԹՀՀՀ-ն Երեւանում չի հանդիպել, քանի որ առկա էր հիմնական երկու խոչընդոտ: «Հայկական կողմի անդամներս մտադիր էինք, որ Երեւանում հանդիպում տեղի ունենալու դեպքում թուրք անդամները այցելեն Ցեղասպանության հուշահամալիր եւ ծաղիկներ դնեն անմեղ զոհերի հիշատակին: Սակայն թուրքական կողմը դրան պատրաստ չէր», ասաց Միհրանյանը, ակնարկելով, որ Երեւանում հանդիպելու դեպքում թուրքական կողմը հավանաբար այցելի Ծիծեռնակաբերդ, ինչը, նրա ասելով, չի նշանակում, թե թուրքական կողմն ընդունում է Ցեղասպանության փաստը:

Երկրորդ պատճառը, ըստ Միհրանյանի, Հայաստանի կուսակցական, քաղաքական շրջանակներում ստեղծված հակազդեցությունն էր ԹՀՀՀ-ի գործունեությանը: Այնպիսի տպավորություն էր ձեւավորվել, թե հանձնաժողովի հայ անդամները դավաճաններ են, եւ նրանց ներկայացնում էին իբրեւ խաղալիք ԱՄՆ պետքարտուղարության ու թուրքական իշխանությունների ձեռքին: Նման պայմաններում, ասաց Միհրանյանը, նպատակահարմար չէր հանդիպում անցկացնել Հայաստանում:

Միհրանյանն ասում է, որ ԹՀՀՀ-ի գործունեությունը հասարակությունից թաքցնելու անհրաժեշտություն չկա: «Նախորդ շրջանում հայկական մամուլում, քաղաքական շրջանակներում շատ էին անհիմն, անհեթեթ քննադատությունները», ասաց Միհրանյանը, նշելով, որ ինչքան բաց լինեին հանդիպումները, այնքան հայ եւ թուրք հասարակության կողմից ընդունելի կլինեին: Մյուս կողմից, թուրքական կողմը չէր ընդունում Ցեղասպանություն բառն ընդհանրապես, չէր ներառում ընդունվող համատեղ փաստաթղթերի մեջ, «մինչդեռ բոլոր հանդիպումների ընթացքում այդ հարցը քննարկվել է, եւ հայկական կողմը երբեք կասկածի տակ չի դրել Ցեղասպանության փաստը»:

Միհրանյանը կտրականապես հերքեց նաեւ հայկական մամուլում հնչող տեսակետները, իբր ԹՀՀՀ-ն նոր դրամաշնորհ է ստացել եւ այդ պատճառով է հանդիպել: «Մեր հանդիպումը նոր դրամաշնորհի հետ կապ չունի: Եթե չեմ սխալվում, շվեդական, ավստրիական, նորվեգական եւ ամերիկյան դրամաշնորհները, որ ստացել էր հանձնաժողովը հիմնադրման ժամանակ, բավարար է մինչեւ տարեվերջ: Պարզապես պետք է հաշվի առնել, որ խմբի եւ հայ, եւ թուրք անդամները բացի ԹՀՀՀ-ում ներգրավվածությունը, ունեն այլ աշխատանքներ՝ դասախոսներ են, հասարակական հարցերով զբաղվող անհատներ եւ այլն: Այդ պատճառով է, որ երբեմն դժվարություններ են առաջանում խմբի անդամներին հավաքվելու համար:

Միհրանյանը հիշեցրեց 2003 թ. Հայերի համաշխարհային կոնգրեսում քննարկված 3 հիմնական հարցերը, որոնց շուրջ հայությունը պետք է միասնական ջանքեր գործադրի հասնելու նպատակներին. Լեռնային Ղարաբաղի հարց, Ցեղասպանություն եւ հայ-թուրքական հարաբերությունների համալիր, սփյուռք-սփյուռք, սփյուռք-Հայաստան տնտեսական համագործակցություն: 2004 թ. մայիսին Երեւանում նախատեսվում է Հայերի համաշխարհային կոնգրեսի հանդիպում, որի ընթացքում նախատեսված է փորձագետների մակարդակով ձեւակերպել համահայկական մոտեցում հայ-թուրքական հարաբերությունների, Հայոց ցեղասպանության, տարածքային եւ փոխհատուցման հարցերի վերաբերյալ:

Միհրանյանը նշեց նաեւ, որ Հայաստանը եւ սփյուռքը հստակ դիրքորոշում չունեն Ցեղասպանության ժամկետների, կորսված հայերի եւ Ցեղասպանությանն առնչվող մի շարք այլ հարցերի վերաբերյալ: «Ինչքան Ցեղասպանության հարցերով հայ է զբաղվում, այնքան տարբեր տեսակետներ են հնչում», ասաց Միհրանյանը՝ հավելելով, որ անհրաժեշտ է ձեւավորել փորձագետների մի խումբ, ուր ներգրավված կլինեն սփյուռքի մեր հայրենակիցներ, Հայաստանի իշխանությունների ներկայացուցիչներ, քաղաքական տարբեր ուժեր, մի խոսքով՝ մարդկանց մի խումբ, որը հնարավորություն կունենա հստակ ձեւակերպել հայկական կողմի տեսակետը. հայերս ի՞նչ ենք ուզում եւ պահանջում Թուրքիայից, այդ պահանջներից ի՞նչն է ընդունելի Թուրքիայի համար, ի՞նչը՝ ոչ:

Փաստորեն, ինչպես նկատում է Միհրանյանը, Հայերի համաշխարհային կոնգրեսը փորձում է Հայոց ցեղասպանության եւ հայ-թուրքական հարաբերությունների ողջ համալիրին վերաբերող հարցերը դնել նոր հիմքերի վրա, եւ այն հասկանալի դարձնել եւ հայության, եւ միջազգային հանրության համար:

Որպես Հայերի համաշխարհային կոնգրեսի ղեկավարության անդամ Միհրանյանը նախապատրաստում եւ կազմակերպում է Երեւանում կայանալիք մայիսյան հանդիպումը:

Միհրանյան. «Ղարաբաղյան բանակցությունները փակուղում են»

Մոսկվաբնակ մեր հայրենակից, Ռուսաստանում հայտնի քաղաքական վերլուծաբան Անդրանիկ Միհրանյանն «Ազգի» հետ զրույցում կարծիք հայտնեց, որ առայժմ ղարաբաղյան բանակցությունները փակուղում են:

«Ես չեմ տեսնում ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի նոր առաջարկներ, որոնք կարող են բանակցային գործընթացը փակուղուց դուրս բերել», ասաց Միհրանյանը: Նրա ասելով, շատ բան կախված է Ադրբեջանի նոր նախագահ Իլհամ Ալիեւի դիրքորոշումից:

Միհրանյանը վերջերս Հայաստան այցելելիս շփումներ է ունեցել ԼՂՀ եւ ՀՀ՝ ղարաբաղյան հարցով զբաղվող իրավասու գործիչների հետ եւ տպավորություն է ստացել, թե դեռ չկան այնպիսի առաջարկներ, որ բանակցային գործընթացը տեղից շարժեն:

Այսօր ձյուն է սպասվում

ԵՐԵՎԱՆ, 22 ՀՈՒՆՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Հունվարի 23-ին հանրապետությունում սպասվում է ձյուն, հունվարի 24-26-ը՝ առանց տեղումների եղանակ: Հայաստանի հիդրոօդերեւութաբանության եւ շրջակա միջավայրի մոնիտորինգի պետական ծառայության տվյալներով, նշված ժամանակահատվածում օդի միջին ջերմաստիճանը Շիրակում կտատանվի գիշերը՝ -3 8, ցերեկը՝ -1 +4, Կոտայքում գիշերը՝ -3 -8, ցերեկը՝ -1 +4, Գեղարքունիքում գիշերը՝ -3 8, ցերեկը՝ -1 +4, Լոռիում գիշերը՝ 0 -5, ցերեկը՝ +5 +10, Տավուշում գիշերը՝ 0 +5, ցերեկը՝ +7 +12, Արագածոտնի բարձրադիր շրջաններում գիշերը՝ -3 -8, ցերեկը՝ -1 +4, ցածրադիր մասերում գիշերը՝ -1 -6, ցերեկը՝ 0 +5, Արարատյան դաշտում գիշերը՝ -1 -6, ցերեկը՝ 0 +5, Վայոց Ձորում գիշերը՝ -3 -6, ցերեկը՝ 0 +5, Սյունիքի հովիտներում գիշերը՝ 0 +5, ցերեկը՝ +7 + 12 եւ նախալեռներում գիշերը՝ 0 +5, ցերեկը՝ +6 +11 աստիճանի սահմաններում: Այդ օրերին Արեգակի գումարային ակտիվությունը կլինի միջին, ուլտրամանուշակագույն ճառագայթման ինտենսիվությունը՝ ցածր, իսկ գեոմագնիսական դաշտի վիճակը՝ կայուն: Օդի հարաբերական խոնավությունը կտատանվի 60-70 տոկոսի սահմաններում: Երեւանում հունվարի 23-ին հնարավոր են տեղումներ, հունվարի 24-26-ը՝ առանց տեղումների եղանակ: Ջերմաստիճանը գիշերը -4 -6, ցերեկը՝ +2 +4 աստիճան: Ռադիոակտիվ ճառագայթման մակարդակը մայրաքաղաքում կլինի 15 միկրոռենտգեն/ժամ:

ՀՀ ԿԲ խորհրդի նիստում

Կենտրոնական բանկի խորհրդի նիստում հունվարի 22-ի նիստում, որը վարում էր բանկի նախագահ Տ. Սարգսյանը, հաստատեց Հայաստանի Հանրապետության 2004 թ. դրամավարկային քաղաքականության ծրագիրը, որը սահմանված կարգով կուղարկվի Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողով:

ՀՀ ԿԲ ՄԱՄՈՒԼԻ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՀ Կենտրոնական բանկը 23.01.2004 թ. ժ. 9:00-ից սահմանում է արտարժույթի հետեւյալ հաշվարկային փոխարժեքները ու գնման եւ վաճառքի հետեւյալ գները

ISO-ի կոդը	Միավոր	Արտարժույթ	Հաշվարկային փոխարժեք	Գնում	Վաճառք
USD	1	ԱՄՆ դոլար	568.11	562.40	573.80
EUR	1	եվրո	722.07	717.70	726.40
RUR	1	ռուս. ռուբլի	19.80	18.60	21.00

ԳԵՐՄԱՆԱՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ (ԳՀՀ)

Փոքր բիզնեսի վարկավորման ծրագիր

Գերմանահայկական հիմնադրամն ընդլայնում է փոքր բիզնեսի վարկավորման ծրագրի իրականացումը: Այս ծրագրի շրջանակներում երկարաժամկետ աշխատանքի համար Գերմանահայկական հիմնադրամը փնտրում է երիտասարդ աղջիկներ եւ տղաներ՝

Վարկային մասնագետներ

պատրաստելու նպատակով:

Պահանջներ.

- տարիքային սահմանափակումը մինչեւ 30 տարեկան;
- բարձրագույն կրթության ավարտական վկայական (պարտադիր չէ տնտեսագիտական);
- հայերեն եւ ռուսերեն լեզուների լիարժեք իմացություն;
- վերլուծական դատողություն;
- պատասխանատվության բարձր զգացում եւ անկաշկանդ հաղորդակցվելու ունակություն:

Վարկային մասնագետների ընտրությունը իրականացվելու է մրցութային կարգով: Ուսուցումը իրականացվելու է ռուսերեն լեզվով:

Մրցույթին մասնակցելու համար անհրաժեշտ հարցաթերթիկները կարող եք ձեռք բերել հետեւյալ հասցեներով՝

ԳՀՀ ու. կենտրոն ք.Երեւան, Բաղրամյան 2, բն. 6 (3-րդ հարկ)

ACBA Բանկ՝ ք.Երեւան, Բայրոնի 1, ք.Էջմիածին,Մաշտոցի փ. 30, ք.Արտաշատ, Շահումյան փ. 31, ք.Աշտարակ, Երեւանյան փ. 1, ք.Վանաձոր, Տիգրան Մեծի փ. 71, ք.Գյումրի, Շիրակացու փ. 18ա, ք.Եղեգնաձոր, Մոծիկի փ. 2, ք.Կապան, Արամ Մանուկյան փող.1ա, ք.Գավառ, Բռնաղյան փ. 6, ք.Աբովյան, Օգոստոսի 23-ի փող, ք.Իջեւան, Երեւանյան փ. 1:

Հարցաթերթիկների ընդունումը կատարվում է մինչեւ 2004 թ. հունվարի 30-ը:

Институт открытого общества фонд содействия-Армения

Объявляет конкурс на подготовку и вещание цикла телепередач, направленных на поддержку и освещение деятельности "Партнерства во имя Открытого общества". "Партнерство..." инициировано группой НПО и отдельными людьми в ноябре 2003 г. Его деятельность направлена на поддержку демократических реформ и разных областях общественной, социальной и экономической жизни Армении.

Условия конкурса следующие:

- Проект должен освещать конкретные темы в рамках интересов "Партнерства...", подходы и разработанные рекомендации по каждой из них, начиная в рамках деятельности "Партнерства...". Проект также должен четко представить разработанную форму передач;
- Сценарий каждой передачи должен быть согласован и утвержден Общественным Советом, состоящим из участников "Партнерства...";
- Проект должен включать подготовку и вещание не менее двенадцати выпусков, продолжительность, проекта должна быть не более одного года;
- В конкурсе могут принять участие действующие телекомпании отдельно или в сотрудничестве с НПО;
- Предпочтение будет отдано проекту, обеспечивающему трансляцию в Ереване и максимальный охват по стране;
- Бюджет проекта не должен превышать 20.000 долларов США.

Дополнительную информацию можно получить в офисе ИООФС-Армения по адресу: Ереван 375010, ул. Пушкина 1, кв. 2, а также через сайт: www.osi.am

Крайний срок сдачи документов- 27 февраля, 2004 г.

ՀԱՄԱՌՈՏ

Իրաքում հայ կանայք են զոհվել

ՖՈՒԼԱՋԱ, 22 ՀՈՒՆՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Երեկ Իրաքի Ֆալուջա քաղաքում լվացքատան վրա կատարված հարձակման հետեւանքով սպանվել է 4 կին, հինգը վիրավորվել են: Ասոշիեյթեդ պրեսի հաղորդմամբ, զոհերը հայեր են եւ ասորիներ:

Զոհված կանայք աշխատում էին մոտակա ամերիկյան ռազմակայանում: «Եթե հարձակվողները իսկական տղամարդ լինեին, նրանք կհարձակվեին տղամարդկանց, այլ ոչ թե խեղճ կանանց վրա», գործակալության թղթակցին ասել է զոհված 50-ամյա Սոնա Նուբարի քույրը՝ Սեդա Նուբարը:

Բրիտանիայում սպանել եւ հրկիզել են մի հայի

ԼՈՆԴՈՆ, 22 ՀՈՒՆՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Բրիտանական ոստիկանությունը բացահայտել է այն մարդու ինքնությունը, որին մեկ տարի առաջ դանակահարել եւ հրկիզել են Պետերբորո քաղաքի մոտակայքում: Ըստ բրիտանական մամուլի, նրա անունն է Հովհաննես Ամիրյան: Նա հայտնի է եղել նաեւ Գեւորգ Գալստյան անունով եւ հարազատներ ուներ Հայաստանում եւ Ուկրաինայում:

Բի Բի Սի-ի հաղորդմամբ, քառասունամյա Ամիրյանի ինքնությունը հաջողվել է պարզել այն բանից հետո, երբ ոստիկանությունը Բելգիայում գտել է սպանվածի կնոջը եւ 4 տարեկան երեխային:

Ձերբակալվել է Ամիրյանի սպանության մեջ կասկածվող 26 տարեկան մի անձ, որի անունը չի հրապարակվում:

Մարդու կլոնավորման փորձարկումներ

Ամերիկացի կլոնավորման հայտնի մասնագետ Պանայոտիս Զավոսը երեքշաբթի օրը Լոնդոնում մամլո ասուլիսի ընթացքում հայտնեց, որ իրեն հաջողվել է օրգանիզմ ներմուծել կլոնավորված էմբրիոն:

Նրա խոսքերով, փորձարկումներին մասնակցելու ցանկություն հայտնեց 35 տարեկան մի կին, որը չէր հղիանում բնական ճանապարհով: Կլոնավորման ժամանակ օգտագործվել են այդ կնոջ ամուսնու մաշկի բջիջները: Առայժմ դրական արդյունքի մասին վաղ է որեւէ բան ասել: Զավոսը փորձարկումները շարունակելու է մինչեւ հաջողության հասնելը: Ինչ արդյունավետությամբ կավարտվեն նման փորձարկումները, ժամանակը ցույց կտա, առայժմ սրանք հուսադրում են նման զույգերին: Բայց գիտնականներից շատերը դեմ են նման փորձարկումներին:

Կասկածամիտները հիշում են, որ Զավոսը մեկ անգամ չէ, որ հայտարարել է մարդու կլոնավորման մասին, սակայն ապացույցներ չի ներկայացրել: Պանայոտիս Զավոսը եւ նրա գործընկերներն այս ոլորտի միակ մասնագետները չեն: Իտալացի բժիշկ Սեւերինո Անտինորին հայտարարել է, որ շուտով կծնվի իր «միջամտությամբ» կլոնավորված երեխան:

Տ. Հ.

Գովազդի համար զանգահարել՝ 58-24-83

«Գինդ» տպագրատուն, Երեւան, Բագրատունյաց 70ա Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69150. Տպաքանակը՝ 3000 Ստորագրված է տպագրության՝ 22 01. 2004 Գինը՝ 100 դրամ